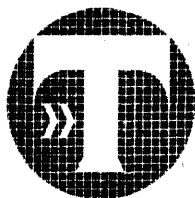

Sisu:

	Lhk.
Jänkimees. Näitemängust ja näidendi kirjutamisest	177
Oskar Kurmiste. „Aristokraatide“ ideoloogiast	180
U. S. Märkmeid Helsingi teatritest ja näitlejaist	183
J. G. H. Paukson „teeb“ teatriajalugu	185
Oskar Kurmiste. Richard Janno „Metsmees“	186
*** Kroonikat	189
*** Ringvaade: Kolm uut algupärast näidendit. Kaks uut soome komöödiat	193
*** Lugusid näiteseinte tagant	196
*** Arvustuse hinnanguid	201
*** Sabast ja sarvist	204

VÄHESEL ARVUL ON VEEL SAADAVAL

TÖÖLISTEATRI KÜMMET AASTAT

1926.—1936.“

Suures kaustas 120 lehek.,
rikkalikult illustreeritud, 16
lehek. vasesügavrüki pilte.

Hind 1 kroon

Tellimised saata Töölisteatri büroole, Tallinn, Sakala 6, telefon 312-00

Kes raamatu hinna saadab rahas või väikestes postmarkides, sellele saadetakse raamat kätte saatukuludeta

Teatrikunsti ja kirjanduse ajakiri „Töölisteater“. Väljaandja: Tallinna Töölisteatri ühing. / Vastutav toimetaja: JOHANNES PÖLDROOS. / Tegevtoimetaja KARL FREIBERG. / Ilmub kuus korda aastas. Tellimishind 75 senti aastas, üksiknumber 15 senti. / Toimetuse ja taltuse aadr.: Tallinn, Sakala 6, telefon 312-00. / Toimetaja kõnetunnid kella 10–12, telefon 315-33

TÖÖLISTEATER

TEATRIKUNSTI AJAKIRI

Nr. 4/5

APRILL

1937.

 ENSV
 Riiklik Teatrite
 Raamatukogu

SP. - 4457

Jänkimees

Näitemängust ja näidendi kirjutamisest

üks põhimõtteline norimine

Kui oled saanud ise hakkama lavatükiga, siis on sul kohe pulk suus ehk — kork sule otsas. Hakkad midagi rääkima teatriasjandusest — öeldakse otsekohe — oled kade. Hakkad kirjutama — öeldakse — näed, niipea kui ise kõrrele pääseb — juba norib neid, kes õrrel istuvad. Nii et on parem juba öelda otsekohe — norin jah. Sest paistab, et selleks on mõningad põhjused.

Vanasti kirjutati näitemänge ja mängiti näitemänge. Aga nüüd — kirjutatakse näidendeid ja lavastatakse — ka näidendeid.

Seame küsimuse nii — mis siin siis vahet on? Keeleuendus — muud ei midagi.

Aga sisuliselt on siiski tekkinud vahe. Eks võtame „Libahundi“, võtame „Pisuhänna“ või „Kosjasõidu“. Need olid ja on praegugi näitemängud sõna tõsisel mõttes. Eriti sobib neile vana hea sõna lõpp — mäng. See pärast, et need lavateosed annavad hästi mängida. Näitlejal on kerge ja publikul hea vaadata.

Sõna „näidend“ aga ei piiritle hästi lavateose sisu. On kuidagi ebamäärane. Nagu tänapäeva näidendidki.

Alustame kõigepealt kõige lähedamate kolleegidega. Näiteks — see — keegi Tammlaan. Kui ta hakkas kirjutama „Valget lagendikku“, siis oli tal südame peal hulk asju, mis ta kõik tahtis publikule ära ütelda. Tegi esimeses vaatuses, see, mis omnibuses, küll kõvasti näitemängu. Aga siis — teises vaatuses — juba hakkas südame pealt ära ütleva. Ja kolmandas vaatuses pani vana Jaagule kõik ilusad sõnad suhu. Et publikul oleks selge pilt, kuidas rannas elatakse ja misjaoks niisugune näitemäng üldse on kirjutatud.

Kui lavastaja Särev proovidel kärpis Jaagu jutte, siis Tammlaane süda kibeles. Et — „nüüd tõmbab need ilusamad kohad maha...“

Aga paar päeva tagasi käisin Tammlaanega vaatamas, kuis Viljandi „Ugala“ mängis Türi „Valget lagendikku“. Ja siin leidis Tammlaan kohkudes, et lavastaja oli kõik selle Jaagu ilusa jutu maha kärpinud.

Aga kui öösisel rongil sai sõidetud Türi tagasi, siis Jänkimees arvas: „See Tammlaan on ikka veel algaja. Tuleb oma „Valge lagendikuga“ lavalt jutlust ütleva. „Ugala“ mehed tõmbasid jutlust maha — ja näitemängul polnud viga midagi. Näitemängu oli ehk isegi rohkem kui „Töölis-teatris“. Ja on küsitav — milleks siis rahvas õieti teatrisse tuleb — kas kuulama Tammlaane jutlust või vaatama Tammlaane näitemängu.

Ehk — kui Tammlaan tahab midagi südameelt ära ütelda — tehku seda näite-mänguga, mitte aga ilusate sõnadega.

„Vaata, sõber Tammlaan,“ ütlesin. „Võta õpetust. Teater on ikkagi kõigepealt m ä n g. Näitleja tahab end ka kõigepealt väljendada mänguga ja publik tahab ka kõigepealt mängu.“

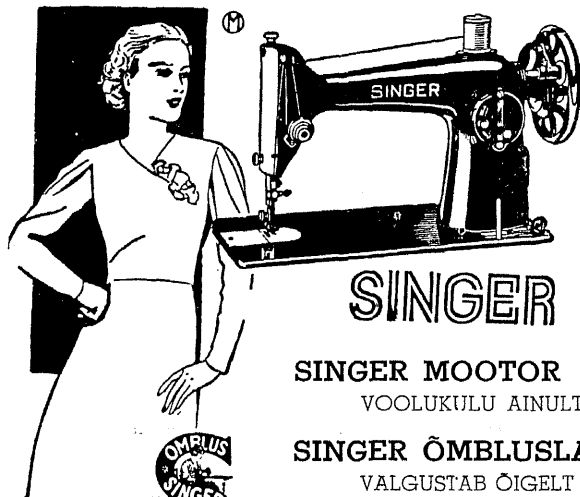
Aga Tammlaan ajas sõrad vastu. „Eks ma ole õppinud vanematelt kolleegidelt. Hugo Raudsepalt näiteks. Tema teeb näidendi nagu jõulupuu — riputab tavalise kuuse täis aforismide pärle, dialoogi säraküünlaid, lihtsamale rahvale mõne rasvase jahtvorsti ja — näidend ongi valmis. Kõik meie noored algajad on hakanud käima sama rada. Kuused lõövad püsti — peagu sama head kui Raudsepp. Aga pole nad veel vaimult nii rikkad, et suudaksid kõik oksad karda täis riputada. Ma just hiljuti lugesin Eduard Visnapuu näidendit „Jakob heitleb“. Siin on ehk kohati Raudsepp ülegi trumbatud. Ja karda niipalju, et kuuske pole peagu nähagi. Lugada on päris hea ja huvitav. Aga kui hakkad mõtlema — mis asja näitleja siin mängib — siis lööd kahtlema.

Või — võtame jälle „Karu läheb mee lõksu“. Ühes teatris vahetati teine vaatus esimeseks ja esimene vaatus teiseks. Kus on siin siis kompositsioon? Kus on teose areng? Aga kõik suuremad teatrid hindasid tükki nii, et — mängisid. Ju see teater ka teab ise, mis annab mängida või mis mitte.“

„Mis see teatergi saab parata.“ kaitsesin. „Kui ei ole neid — noh — näite m ä n g e, tuleb ajada läbi näidenditega.“

Siis läks Tammlaan hoopis vihaseks. „Mul oli jutt ühe teatridirektoriga,“ ütles. „See rääkis sama juttu — arvustus nõudvat, et miks lavastaja ei tee tükki ümber niiviisi või niiviisi. Aga mis lavastajal sellega pistmist on? Tüki ülesehituse eest ju vastutab autor. Muidugi — juriidiline õigus on lavastaja poolel. Aga mõtle selle asja moraalse külje üle ka veidikese. Mina omalt poolt luban tulevikus ka sinu väiteid võtta arvesse.“

*

*Õmmelge
elektriga*

SINGER

SINGER MOOTOR

VOOLUKULU AINULT 1¼ SENTI TÖÖTUNNIS

SINGER ÕMBLUSLAMP

VALGUSTAB ÕIGELT TÖÖD JA KAITSEB SILMI

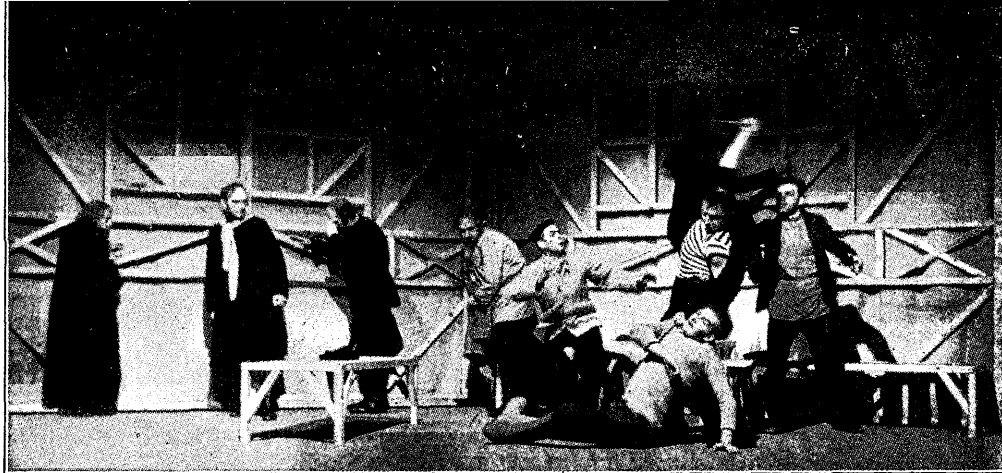
MAKSUTA ÕPETATAKSE

OSTIALE RYA-TÖÖD, NÕELUMIST MASINAL
JA TIKANDUST

MASINATE HINNAD

ALATES KR. 110.—

N. Pogodin. „ARISTOKRAADID“. Stseen 2. vaatuses
Lavastus: P. Põldroos Lavapildid: H. Tamm

Nüüd ma olen mõned päevad juurelnud seda mõttevahetust isendaga ja tulnud otsusele — meil on see näidendite või näitemängude kirjutamine veel hoopis organiseerimata. Nii et lavastaja poeb autori selja taha, autor lavastaja selja taha ja teatrite juhid püüavad arvustuse eest pugada pelgu niihästi autori kui ka lavastaja selja taha.

Aga kui võtame teatriloomingu kui terviku — kas on siis õige, nagu praegu? Autor nohiseb kirjutada omaette nurgas, lavastaja nohiseb omaette ja hiljem arvustajad nohisevad ka omaette. Ja see nohistamine paneb lõpuks publiku haigutama või kah nohisema.

Meil on korraldatud näidenditevõistlusi. Ja žüriid ei ole saanud anda välja auhinda. „Mõnest asjast ehk saaks peale ümbertöötamist päris kena asi,“ ütlevad hiljem. „Aga meie pidime hindama seda, mis meile kätte oli saadetud.“

Ma leian — see on ka omaette nohisemine. Kui meil seatakse ülesandeks võistlustele — parandame oma näitekirjanduse taset. Siis ei tehta seda mitte inimeste loova töö paberikorvi viskamisega. Ehk paremal juhul nõnda, et lavastaja katsub mõne suurema vea teoses parandada, päästab sellega oma naha arvustajate käest ja autor saab peale esietendust muidugi pähe.

Ei saagi olla teisiti, sest noored autorid meil tunnevad tegelikult vähe head teatrit. Ja selle nähtu tasemel püsib ka nende looming. Tehtud vead selguvad alles peale pähesaamist arvustusel.

Kui lavastuse sünd teatris on näitejuhi ja näitlejate kollektiivse töö vili — kas ei tuleks siin liita selle kollektiiviga ka autorid ja arvustajad? Kellel on sellest kasu, kui kõik saavad olla tagantjärele targad peale esietendust? Ka võistluste žüriid näiteks võiks selle asemel, et esitatud tööde peale süljata, märkida üksikasjaliselt puudused ja vead esitatud näidendite juures ja saata käsikirjad autoritele tagasi. Küsitagu nõu ka arvustajatelt. Ja kui siis autor oma teose on mitmekordselt ja põhjalikult töötanud läbi, tehtagu otsus.

Suured rahvad võivad ehk endale lubada sarnast luksust, et lasevad näitekirjanikel omal jõul üles rabeleda. Ja see rabelemine polegi nii raske suurtes kultuurikeskustes, kus head teatrid ja vastav teoreetiline kirjandus kättesaadavad.

Kui sirvida seda viimasel ajal igast kandist kirutud „maalavade repertuaari“, siis selgub kohe peapuudus — autorid ei tunne lava. Ja kui nad oma teoseid kirjutavad, siis mõtlevad kõigepealt sellele, kuidas oma näidendi sisu kõik sõnadega ilusasti ära öelda. Unustavad, et laval tuleb ka — mängida.

Püüdsin kujutada ette, et keegi meie autoritest oleks kirjutanud Pagodini asemel „Aristokraadid“, kus on kokku ligi poolsada tegelast, igauks omaette kandva osaga. Kui palju oleks meil küll kulunud selleks paberit?

Arvan — küll Pagodini! oli seda paberit kirjutamise ajal ka õige pak-suli. Aga — teos käis läbi teatriloomingu kollektiivist. Sõnad tõmmati maha ja — jäeti mäng.

✦

Ma rõhutaksin veel — meil on praegu raske võtta kaasaegsetelt vane-matelt kolleegidelt eeskjuju. Tulin sellele veendumusele, vaadates Raudsepa „Lipud tormis“ Estonias. Seal on pandud vastamisi kaks maailmavaadet. Ja üks maailmavaade lüüakse surnuks lihtsalt sellega, et teda on pandud kandma „varga Sonni poeg“. Leidus veel teisigi samalaadseid võtteid.

Aga mäng saab tõsine ja sügav olla ainult siis, kui seisab mees mehe vastu. Seda ütlevad kõik lavastajad. Seepärast lõpetan oma norimise paroo-liga noortele lavakirjanikkudele:

„Vähem sõnu ja rohkem a u s a t m ä n g u!“

Oskar Kurmiste

„Aristokraatide“ ideoloogiast

N. Pogodini „Aristokraatide“ esietenduse järele „Töölisteris“ tuli esile mõtteavaldusi, mis üllatasid ja otse hämmastasid oma ootamatusega. V. Met-tus kirjutab „Päevalehes“ (19. III 37):

„Aristokraatide“ mitmeks jagunenud tegevuspaika — k o o n d u s -

ESTI OMAVALITSUSTE JA
ÜHISTEGELISTE ASUTUSTE
KINDLUSTUS A/S.

« O M A »

PÕHI- JA TAGAVARAKAPITALID JA
RESERVID ÜLE KR. 821291.-

KINNISVARAD TARTUS JA
VILJANDIS

TULE-, ELU- JA TEISED TAHTSAMAD KINDLUSTUSED

SELTSI JUHATUS: TARTUS, RIIA TÄN. 41, TELEF. 3-44

TALLINNA OSAKOND:

TALLINN, V. KARJA 3,
TELEF. 437-59

„ARISTOKRAADID“. Stseen II vaatuses

laagrilt, kus hoitakse vargaid, pettureid, mõrvareid, salakuulajaid, kahjureid, kokainiste jne. — kujutatakse meile umbes paradiisiaias asetseva kasvatuasutustena, kus pedagoogideks on õilsad inglid, kes kõige sügavamale langenud olevusest nagu nõiaviel teevad „lööklase“ vooruse, töökuse ja riigitruuduse alal.“

Ka L. Soonberg „Uus Eestis“ on absoluutselt veendunud inimese „sisse-sündinud kurjusest“ ega pea võimalikuks kurjategijate parandamist:

„Tema teoses on suur puudujääk psühholoogilises küljes. Too Kapten-Kostja on ju vana retsidivist, tema ümbersündimine mõjub ebausutavalt, sest elust meie niisuguseid juhtumeid ei tunne. Samuti teisedki kurjategijad tunduvad meile oma õilsaiks muutumises muinasjutulikult headena.“

Kõige kurjem on aga R. K.-P. „Postimehes“ (20. III 37), kes „Aristokraatides“ näeb üsna ohtrasti puhtpropagandalist:

„Siin on midagi väga palju tehtud, teoreetilist, retseptilist, ühe võimu propagandalist. See on võimuvallitsejatele tehtud ood, kunstlik positiivsuse taotlus saavutatud suurimal määral kui mina kunagi olen näinud. Hea kunstimeel ei rahuldu sellegagi, kui sihilikku idealiseeringut tehakse tavalise raske reaalse elu puhul, aga siin on mindud nii õilsaks, et nõukogude sunnitööliste laager on palju mõnusam, inimlikum, veetlevam, kui mõni meie võidupüha pidutsemine.“

Seejuures küll R. K.-P. ei saa oma tunnustust keelata ka tüki kunstiliste väärtustele:

„Üksikuis stseenides on mõningaid vahekordade ja kujunemiste vahekorrad haruldase nappusega, aga seda rohkem väga teravalt tabatud pingega õige haaravaks tehtud. Tundub nii, et mõnigi moment on sisuliselt nagu üsna tühine; aga temale antakse sügava hingeelu tundmisega selline selgitav sügavus, mis seob meeli.“ (Post. 20. III 37.) Ja teises kohas: „Näidendil on omadusi, mis ta teevad huvitavaks. Ta ainetik on harukordselt uudne, ta ideeline osa samuti harukordne ja ta tegelaste rida on üks huvitav tüüp teise kõrval.“

Mulle paistab, et etteheited „Aristokraatide“ liigse idealiseerimise ja koguni propagandamaigu suhtes rajanevad vaid arusaamatustele. „Aristokraatide“ peamine kunstiline väärtus peitub ta tüüpiderohkuses ja nende kujutamise meisterlikkuses, samuti harukordses dramaatilises pinges, mida näeme üksikuis stseenides. Siin on autori kujutatav realism olnud nii võimas, et näiteks V. Mettus otse kurdab — miks ometi draamas ei leidu ühtki sarnast

idealiseeritud ja õilistatud tegelast, nagu Lukaa M. Gorki „Põhjas“, kes ta „südannt võiks päikesekiirena keset pimedust hetkekski soendada“. Küllap just sellise romantilise idealiseeringu puudumise tõttu temal „Aristokraadid“ on jäänud „ikkagi osalt lihtsalt vastikuks, osalt ebausutavaks ja õõnsaks piltide reaks.“ See on muidugi maitse küsimus, mille üle ei maksa vaielda.

Mis puutub aga „Aristokraatide“ ideelisse külge, siis ka siin on autor jäänud terava realismi piiresse, kuigi ta on arvamusel, et inimese kuritegevus on peamiselt sotsiaalne pahe (kuigi ta ei eita ka pärivuslikke elemente — näiteks peab ta Limoni parandamatuks), mida saab kaotada vaid sotsiaalpsühholoogiliste vahenditega. Aga see ei olegi sugugi N. Pogodini isiklik arvamine, vaid selles toetab teda kogu moodne kriminaalpsühholoogia ja paljude riikide kriminaalseadustikudki lähtuvad kurjategijate parandamisvõimalustest. Ka Nõukogude Liidus on parandamismeetodeid tegelikult rakendatud õige laiaulatuslikult ja siin saavutatud üllatuslikke tulemusi. Ka Valgemere kaanali ehitustöödel on neid kasvatusvõtteid üsna tagajärjerikkalt kasutatud ja selles mõttes ongi „Aristokraatides“ tunduval määral reportaazlikku elementi. Siin on paljugi võetud tõelisest elust.

Kõnelemata sellest, et „Aristokraatides“ ei leidu midagi, mis annaks põhjust „paradiisiaeda“ meele tuletada, vaid seal küllaldase selgusega tunneme vangilaagri õhkkonna kogu rusuvust, — ei katsuta näidendis sugugi näidata, kui kerge on roimareid ümber kasvatada. Just vastupidi — autor kujutab otse geniaalse nägemuslikkusega, kui otsatult raske see on. Raske, aga siiski võimalik. Selles peitub tüki suur optimism ja elujaatamine.

Ümberkasvatamise meetodid on seejuures äärmiselt lihtsad. Selleks on vaja peamiselt kolme asja:

1) Pingutavat ja mõtestatud tööd, mis mitte ükski roimareile ei loo aluse olemasolu mõtestamiseks, vaid ka kõigile, ka kõige „ausamaile“ inimestele.

2) Eneseväärtuse ja vastutustunde tekitamist teatud vabaduse ja vastutustrikaste ülesannete andmisega.

3) Veidi inimlikku ja usalduslikku käitumist.

Näidendi ülesandeks on kujutada, kuidas nende vahendite kasutamisel eriti Kapten-Kostja ja Sonja siseilmas pikkamisi sünnib kriis ja pärast murrang. See kriis ja murrang teostub äärmiselt raskesti, kuid minu arvates on autor selle tekkimist kujutanud otse geniaalse usutavusega. Ta on teinud seda nii, et see ei ole enam ükski teose ideeline, vaid ka juba sügav kunstiline väärtus.

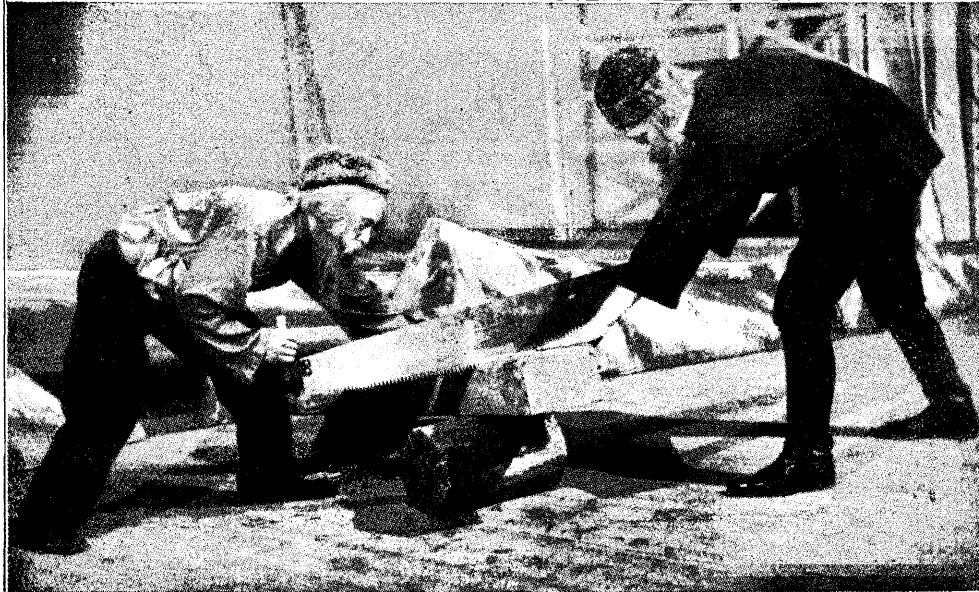
Eksiarvamuste ärahoidmiseks on vaja veel märkida, et autor „Aristokraatides“ milgi kombel ei ole tahtnud anda kujutust Vene vangilaagritest üldse.

Saadsaimatel tingimustel laenutate näidendeid

E. Haridusliidu

Teatritarvete laost

Tallinn, Uus tän. 2. Telefon 452-02.

N. Pogodin. „ARISTOKRAADID“

U. S.

Märkmeid Helsingi teatritest ja näitlejaist

„Ära sa Helsingi tülles meie teatrit unusta,“ ütles mulle läinud kevadel üks Helsingi tuntuim karakternäitleja, kui pärast pikemaagest Soomes viibimist koju sõitsin. Ja kui nüüd aegade järele ühel või teisel korral käike Helsingi sooritan, siis esimesed vabad õhtud ikka teatritesse, sest Soome teatritest võib leida ikka midagi uut, vaimuvärskendavat ja nägemisväärset.

Eestlane ja soomlane on oma iseloomult, elusuhtumiselt ja temperamendilt võrdlemisi erinevad. Soomlane oma kinnises iseloomus ja õige pikas ja aeglasel järelemõtlikkuses ning rahulik-külmas käitumises ei sobi nii kergesti kohe palju vilkama, elavama ja temperamentsema lõunapoolse hõimuvannaga. Aega võtab teineteise mõistmine ja arusaamine.

Teissugused hoopis on aga Soome näitlejad. Need, kes peavad laval oma rahvale esitama mitmesuguste erirahvuste tüüpe, elu- ja hingevoitlusi, mõistavad paremini ka hõimlasi ja kõiki teisi rahvusi ja üksikkodanikke, kellega neil kokkupuuteid. Isegi venelast, keda tavaline soomlane nagu spontaanselt vihkab, armastab Soome näitleja, sest, tema tunneb, et selle rahva teadusest, kunstist, kirjandusest ning isiksustest võib ta ammutada rikkalikke kogemusi oma sõna- ja lavakunsti viljeldamiseks. Sellest see siis tuligi, et Baty dramatiseering Dostojevski „Kuritöö ja karistusest“ leidis Soome esinduslikus „Kansallisteateris“ selle näitetrupilt õige süvenenud ja innustunud mängu ja kindlustas teatripublikult paarikümnekordse täismaja.

Aga ka prantslast, inglasi ja sakslasi mängivad nad hästi. Soome teatrite head majanduslikud olukorrad ja riigilt saadavad suured toetussummad võimaldavad parimaile karakternäitlejaile tutvumis- ja enesetäiendamismatku Euroopa keskustesse, mille tulemusena näeme näitlejate mängus süvenenud ja asjatundlikku osa käsitlemist vastavalt iga rahvuse isiklikule omapärale ja mentaliteedile.

Üldse Soome rahvas ja näitleja on oma iseloomult ja töölaadilt põhjalik. Ka sõna- ja lavakunstiis. Seltskonnas ja koosviibimistel armastatakse seal väga sõnatehnikat ja ilulugemist ja pannakse õige suurt rõhku hääldamistechnikale. Helsingi ülikooli filosoofiateaduskonnas on koguni kõnetehnika õppetool.

Sõnalavastus — draama, komöödia või näidendiga kujundab õieti Soome teatri kui niisuguse. Ooper seisab nõrgal jalgal ega saa edasi ja operett — see ei kuulu paremate Soome teatrite repertuaari üldse mitte. Kui just kassa eelarvega välja ei tule ja „rahvast tarvis ligi tõmmata“, siis mõeldakse välja mõni aja- ja oludekohane revüü ja esitatakse see publikule. Praegu läheb Helsingi „Kansanteatteris“ seesuguse revüüjandina „Lennuk“, mis koosneb kolmekümnest eripildist Helsingi elust ja mida mängitakse moodsate šlaagerite saatel. Peab ütleva, et seesugune ajakohane jant publikut tõmbab, sest „Lennuk“ on äinud Helsingis juba üle 50-ne korra. Aga teater ise ega ka publik ei pea seda tõeliseks teatriks, vaid nii-ütelda „hooaja vahepalaks“. Soome „Kansallisteatteri“ ei mängi üldse operette, olgu siis, et kevadisel hooajal mõni muusikaline näidend või tõsisemasisuline laulumäng võetakse kavasse.

Mis on praegu Helsingi teatrite kavas? „Kansallisteatteri“, mis tuleb selle kuu lõpul Tallinna külaskäigule, etendab suure hooga Soome autori Mika Valtari 7-pildilist näidendit „Distiplineerimatu sugupõlv“. Kuna näidend käsitleb praegusaja elu õige elulähedaste ja psühholoogiliselt usutavate kujudega, siis on tema läbilõõmine ka kindlustatud. Tükk läheb juba ligi kolmekümnenadat korda täismajale. Edasi läheb kodumaise autori Artur Leinose „Prohvet“, õige raskesisuline ja sügav draama, mille tegevus areneb 60—70 aastat tagasi ühes soome külas. Jõulueelsest hooajast läheb endiselt hooga edasi Sheridani klassiline ja lõbus „Armastusrivaalid“. Lähem esitendus on ühe muusikalise Ungari laulumänguga.

E. Salmelaise „Kansanteatteri“ mängib edukalt H. Vuolijoe „Juurako Huldat“. Raugemata menuga läheb ka „Niskamäe naised“ juba ligi 70.

**HERMAN
RÕIVAS**

**KODUMAA
VABRIKUTE**

**RIIDE
KAUPLUS**

**MÜÜKSUUREL
JA VAIKSEL
ARVUL.**

TALLINN ESTONIA PUISTEE 11

N. Pogodin. „ARISTOKRAADID“

korda. Veel näidatakse W. Somerset-Maughami „Püha leeki“. Lähemaks esitenduseks on üks algupärane seikluskomöödia, mis sai hiljuti korraldatud Kivi-nimelisel näidendite võistlusel neljanda auhinna.

Kui kevadhooaeg Helsingi teatrites mai teisel poolel lõpeb, siis näitlejaspere ei pääse veel puhkusele. Algab neil filmitöö. Suve läbi vältavad mitu Soome filmitööstust kodumaisi helifilme ja seal mängivad kaasa peamiselt „Kansallisteatteri“ ja „Kansanteatteri“ näitlejad.

Soome näitlejate töö on väsitav ja pidev, nagu ta on seda mõneski meie puhtsõnalavastuse teatris, kus vaid töös üks trupp. Aga tööd tehakse innuga ja armastusega. Sest elava sõna ja puhta kunstiga teenitakse ja rikastatakse enese ja kaasaegsete elu. Ja kes on mänginud ja annud enesest parima kaasaajale, see on seda loomingu ilu jaganud ka kõigile aegadele ja põlvedele.

J. G.

H. Paukson „teeb“ teatri ajalugu

Ajakirja „Teatri“ märtsi-numbris ilmus „Estonia“ teatri dramaturgi ja ülikooliharidusega kirjandusarvustaja Harald Pauksoni sulest kirjutus „Eesti algupärane näidend suurimais eesti teatris“, milles veidra südidusega püütakse selgeks teha, et ikka „Estoniale“ jääb — vähemalt iseseisvuse ajal — esikoht algupäraste näidendite lavastamises.“

Vaevalt on kellegil põhjust „Estoniale“ nende „loorberite“ pärast kade olla, kuid muigama paneb, millise üleoleku ja uhkusega H. Paukson need „õilislilled“ „Estoniale“ „välja kirjutab“ ja sealjuures ometi teeb kõige naiivsemat statistikat ega kohku tagasi isegi tõsiasjade pea peale pööramisest.

H. Paukson kirjutab: „Eesti iseseisvuse väljakuulutamise päevast alates kuni 1936. a. suveni on „Estonia“ toonud esmakordselt lavale 42 algupärast

näidendit ja „Vanemuine“ peaaegu sama arvu — 40 — ning peale selle 3 dramatiseeringut. Tallinna nooremaid teatreist on „Draamastuudio“ a. 1924/1925 alates esietendanud 12 hooaja kestes 21 algupärast näidendit ja 6 dramatiseeringut; „Estonia“ sama aja jooksul 26 algup. näidendit. „Töölisteatri“ algupäraste uudiste arv on a. 1925/1926 alates 11 hooaja kohta 19 näidendit pluss 4 dramatiseeringut; „Estonia“ on sama ajavahe- mikus esietendanud 25 algupärast näidendit.“

Nii on H. Pauksoni statistika järele „Estonia“ teater algupäraste näiden- dite lavastamise suhtes esietenduste arvu poolest ees nii „Vanemuise“, „Draamastuudio“ ja „Töölisteatri“. See on ju kena küll, aga minu arust ei ütle see veel midagi, kui palju tükke üks teater ära e s i e t e n d a b, vaid palju tähtsam on, mitu korda neid tükke mängitakse, palju neil vaatelejaid on ja kui suured on kassatulud. Kas ei sooviks H. Paukson ka selles suu- nas statistikat teha? Ei ole ju mingi saladus, et „Estonia“ teater on esieten- danud algupärandeid, mida on mängitud ainult ük s k o r d, „Draamastu- dio“ ja „Töölisteatri“ aga on algupärandite lavastusi, mida on mängitud üle s a j a k o r r a.

Edasi rõõmustab H. Paukson oma kirjutuses, et „Estonia“ „ainsana meie suurimaist teatreist on seni hoidunud dramatiseringute kasutami- sest.“

Õigus küll, „Estonia“ teatri ei ole seni korda läinud hankida omale a l g u p ä r a s t e t e o s t e dramatiseeringuid, aga selle eest on ta mänginud dramatiseeringuid v õ ö r k i r j a n d u s e s t. Nii näiteks lavastas „Estonia“ 1920/1921. a. „Quo vadise“ (N. J. Sobolšnikov-Samarin'i dramatiseering H. Sienkiewicz'i romaani järele, Ants Lauteri tõlge) ja 1921/1922. a. „Ülestõusmise“ (prantslase H. Bataille dramatiseering Leo Tolstoi romaani järele). Või tuleb võõrkirjandusest tõlgitud dramatiseeringuid kõr- gemalt hinnata kui dramatiseeringuid algupärasest kirjandusest?!

Hoopis üllatab aga H. Paukson oma kirjutuse lõpuga, kui ta ütleb: „Vääriks veel märkimist, et ühte meie kirjanduslikult silmapaistvamat draa- mat, nimelt A. H. Tammsaare „Juuditit“, on lavastatud ainult „Estonias“.“

Tekib vägisi küsimus, kas siis H. Paukson tõesti ei tea, kuidas pääsis lavale meie kuulsama kirjaniku parim draama? Heldekene, sellest on nii- palju kirjutatud. Ja isegi gümnaasiumi tööraamatutesse on märgitud, et A. H. Tammsaare „Juuditit“ lavastas („Petuulia“ nime all) esimesena „Draa- mateater“ ja alles mõni aasta hiljem „Estonia“ teater.

M o r a l: Eesti teatri ja näitekirjanduse ajalugu on veel küllalt noor ja kõik andmed hästi kättesaadavad, seepärast ei tasu vaeva seda võltsima hakata.

R e t s e p t: Ajakirja „Teatri“ toimetaja peab H. Pauksoni käsikirjad enne läbi lugema, kui ta nad trükikotta saadab.

Oskar Kurmiste

Richard Janno „Metsmees“

Richard Janno romaan „Metsmees“ ilmus 1929. aastal, kroonituna „Looduse“ romaanivõistlusel teise auhinnaga. See oli aga zürri eksitus, sest esimese auhinna vääriliseks arvatud A. Kirsimäe „Puhastustuli“ on igas suhtes huvivaesem ja kirjanduslikult nõrgem teos kui „Metsmees“. Selles oli ka suurem osa arvustajaid ühel arvamisel. Üldse leidis „Metsmees“ nii publi- liku kui ka arvustuse poolt haruldaselt sooja vastuvõtu. Üllatas nii romaani sõnastuseline tihedus kui ka aine uudsus. Öönsasse pateeti- kasse kalduva juhtkirjalise „hõimuliikumise“ telgitaguste paljastamine hea- tahtliku huumoriga ja mingi nukra, resigneeriva lürismiga tekitas sensati- ooni ja raamat lõi õige kaua üsna vägevaid laineid nii siin- kui sealpoolgi Soome lahte. See purustas mõnegi kuiva ja elukauge illusiooni, kuid see oli hõimuliikumise mõtele endalegi ainult kasuks. Romaan ei ole oma ak-

N. Pogodin. „ARIS-
TOKRAADID“
Sonja (K. Välbe) ja
Kapten-Kostja
(J. Romot)

tuuaususest tänapäevgi midagi kaotanud, kuna ju alles kõige lähemas minevikus üllatava lopsakusega õitsele löi hõimuliikumise teine külg, selle poliitiline määratud pale, millest romaanis loomulikult ei saa juttu olla, kuid mis erakordse selgusega täiendab romaanis antud psühholoogilist tagapõhja.

Tolleaegse arvustuse hinnangust romaanile olgu toodud vaid mõni näide. Nii kirjutab M. Sillaots „Eesti Kirjanduses“ nr. 1 1930. a. „Metsmehest“ nii: „... Janno teos on algaja kohta kompositsioonilt imetlusväärset tugev. Sündmustik on täitsa tasakaalus, hästi keskendatud, osavasti arendatud, loomulikult põnev, ilma et erilisi pingutusi oleks tehtud põnevuse taotlemise mõttes... Kõnelemata „metsmehest“ endast, mordvalasest Peedra Smäirnovist, kelle kujju on osatud kätkeda traagilist ja kaastunnet tekitavat, jätab meeldiva mulje ka laadilt omapärane ja käsitluselt värskena tunduv Jüri Randeri kuju... „Metsmehe“ faabula on hästi leiutatud, tegelased usutavalt ja eluliselt joonistatud, naeruvääristatud kõrvaltegelaste kujud hästi õnnestunud, mõned otse lopsakate värvidega iseloomustatud, ilma et patustataks maotu liialdusega. Teoses on ilusaid meeoleu-pildikesi, intiimseid loodusekirjeldusi, ülemeelikust ja filosoofilisi nukrutsemisi. Stiil on värsk, tugevasti isikuline.“

D. Palgi hindab „Eesti Kirjanduse“ sama aastakäigu 4. numbris romaani, et see üllatavat „kõigepealt jutustamisoskusega, milles on omapära ja elavust. Janno sõnastuse isikupärasem joon on ladusus ja sisu ning ulatuse ökonoomiline jaotus... Janno oskab panna lugema. Jutuhoo ladususe seguneb kergelt, pisut familjaarset huumorit: on kodune, on arusaadav, on nalja, kuid peetakse ühtlasi kogu aeg silmas püüdu huvitada lugejat.“

O. Ugart „Loomingus“ nr. 1 — 1930. a. leiab, et romaanis tundub „kaasakiskuvat värskust ja hoogu. Kahtlemata romaanis kõitvuse on tingit eeskätt Janno omapärasest jutustamisviisist, mis, kuigi kerge, följetonistlik, isegi viimistlematu, on samal hoobil ometi ka tugevasti eluline ja paljusis üksiknähteis, eriti sõnavaras, kordumatu.“

Ja A. Adson sama aasta „Loomingus“ nr. 3: „Siin on ka rohkesti tooniandvate kihtide ja aja kriitikat, iroonilise kaastooniga, mis puhu taandub ridade taha, puhu õige elavalt laulab esimest viulit. See iroonia — ta ei paista nõrguvat sihilikkuse vimmast ega kadeduse irisemissapist — kriitiseerib seltskonda õige valusasti ja paneb talle tugevasti mõtlemapaneva diagnoosi.“

Teost kannab intellekt, ütlusilmekus, tegutsemislust, mõlemistarve ja paljudest literatuuritsemist ja venitamishaigust põdevaist ja käidud radu tammuvaist toodetest erinev üldine v ä r s k u s.“

„Hõimuasjanduse“ kohta langetab autor — ise tolleaegne innustatud hõimutegelane — oma romaanis õige ränki ääremärkusi. Hõimuliikumise idealistid, kes ei taotle sellega mingeid isiklikke ega materiaalseid huviseid, on kui vanud hingega inimesed, kel „juba ammugi paljas suffiks südame asemel“. Sellised on näieks doktor Rasmus või „Jark“ Rahnulo. Teised taas ajavad hõimuasjandust vahest oma liigse vitaalsuse pärast. „Tegelinski“ adokaat Suik on hõimumäteen ja kurameerib ungarlastega selle käega katsetava tagamõttega, et saavutada Ungari konsuli aunime. Proua Suik on ohvrimeelne samal põhjusel, ent lisaks ta lopsakas ihu tunneb tugevat kihku metsamehest hõimuobjekti — mordvalase Peedra Smirnovi — vastu. Ungari hõimuharrastaja Räkosi alandab end väikeste vendade asjust huvituma seetõttu, et temale siin korraldatakse väimustatud vastuvõtte, et tal siin on mõnus mürgeldada ja hõimuhastunud tüdrukuid suudelda. Ja „värisevate silmateradega“ preili Lii Suik ei põlga sugugi neid möödaminevaid lõunamaalisi suudlusi. Ka autori teisel „minal“ — Jüri Randeril ei puudu omad isiklikud motiivid seisukohavõetus hõimuliikumise vastu — see on ta „sinine sinilill“, ta „südame nukruskell“, metsik tüdruk, kelle silmaterad värisesid kui oraval, ent kes Jüri asemel eelistas kõrgemat karjääri lahetaguse doktor Vuorisega.

Teose peategelaseks ja kõigi nende „suffiks-südamega“ ja isiklikkude erihuvidega hõimutegelaste tunglemiste objektiks on tulihingeline, kuid kaljurahnuna mühakklik mordvalane Peedra. Hõimuromantika on ta lahti kiskunud oma rahvast, kuid ühtlasi on ta ka pinna jalge alt kaotanud. Ta kannatab seepärast, kuid kui vanud hingega hõimlased ei näe temas üldse inimest, neile on ta vaid surnud esemeks, mille kaudu kavatsetakse realiseerida oma veidraid ja egoistlikegi hõimuumistusi. Seda Peedra traagikat esitab romaan sellise sügavusega ja taktitundega, sellise erapooletusega ja kaasatundmisega, et Peedra isik muutub lugejalegi väga lähedaseks. Ka teised romaani tegelased on joonistatud värvirohkelt ja need kõik omandavad üsna väheste joontega tugeva isikupära.

Romaanis on Peedra kõrval teiseks peategelaseks autori esindaja Jüri Rander. See on mõeldud kui kontrastiks ja täienduseks Peedra tüübile, kuid kipub sageli romaanis Peedra kõrvale tõrjuma ja esimest viilut mängima. Dramatiseeringus on püütud Peedrat rohkem esile tõsta ja näidendiks ümber-tõtatud romaani sündmustikku rohkem ehitada Peedra traagikale.

„Metsmees“ annab ühtlasi ereda ja võltsimatu pildi tolleaegsest (ja ühtlasi ka tänapäevasest) üliõpilasmaailmast. Juba see üksi peaks olema palju huvipakkuv. Teose rohke heatahtlik huumor, mis kohati siiski tiheneb valusaks sarkasmiks, südamlikkus ja lüürilised kõrvalnoodid teevad selle inimkujud kuidagi koduseks ja südamelähedaseks.

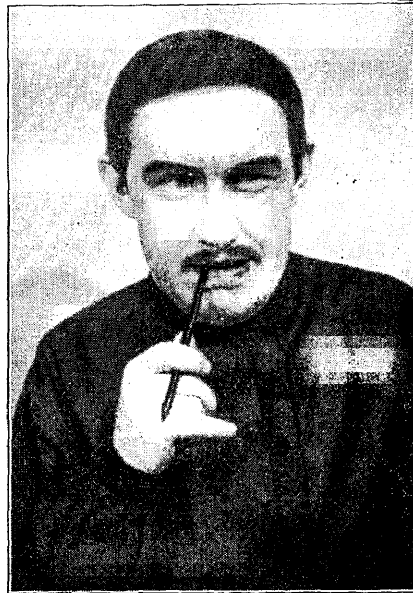
. . . aga jalanõud ostke

„Raudnahast“,

Estonia pst. 15.

„Aristokraadid“. „Kahjur“ Sadovski
(E. Toona)

H. Maldre insener Botkinina
N. Pogodini „Aristokraatides“

Kroonikat

Töölisteatri 1936/37. a. hooaeg arvudes.

Kuna Töölisteatri 1936/37. a. eelarvet ei saadud teisiti tasakaalustada kui üle 5000-kroonilise puudujäägiga, mille katteks lisatoetuste hankimise katsed ei annud mingit tulemust, siis tekkis kartus, kas käesolev hooaeg koos suurenenud tegevusega ei too juure ka uusi võlgasid. On ju Töölisteatri toetusel ta tegevuse ulatusega võrreldes kaugelt väiksemad kui ühelgi teisel kutselisel teatril ja nagu kuskil mujal maailmas ükski kunstiteater ei suuda end ülal pidada ilma abirahadeta, nii loomulikult ei ole see mõeldav ka Eestis. Õnneks aga publiku osavõtt Töölisteatri etendustest on seni olnud niivõrd elav, et eelarve tulude osas on juba ületatud ja kardetud puudujääk kattub hooaja lõpuks kahtlemata, kuigi teatri ülalpidamisega seotud kulud koos hindade tõusuga on kasvanud ja ületavad eelarve.

Kuni 1. aprillini 1937. on Töölisteater annud 10 uut lavastust (nende hulgas üks teatri õpperühma poolt) ja korranud 7 lavastust eelmistest hoo-

Elegantseid rõivaid kannab see, kes tellib

Vold. Aug'i

rätsepa-ateljeest

Tallinn, Narva mnt. 14-2, telefon 312-66

aegadest. Kokku on antud 215 etendust. Osavõtt etendustest ja tulu on üksikute lavastuste kohta kujunenud järgmiseks:

	Mitu korda mängitud	Vaotlejate arv	Tulu üldse	Etendustest keskmiselt
1. A. Mälik ja A. Särev. „Õitsev meri“. Lavas- taja: A. Särev	38	14.242	Kr. 8.288,43	Kr. 218,11
2. R. Török ja T. Emöd. „Tütarlaps tünaval“. Lavast.: P. Põldroos. (Eelm. h.)	24	9.504	„ 3.999,08	„ 166,63
3. O. Luts ja A. Särev. „Tagahoovis“. Lavast.: A. Särev (Eelm. h.)	12	4.618	„ 1.866,46	„ 155,54
4. E. Vaigur. „Potilill ja karusammal“. Lavast.: A. Särev (Eelm. h.)	3	882	„ 445,18	„ 148,39
5. A. Korneitsük. „Platon Kretset“. Lavastaja: A. Särev. (Eelm. hooaj.)	2	715	„ 278,09	„ 139,04
6. M. Triger. „Õnnelik abielu“. Lavastaja: P. Põldroos	20	6.556	„ 3.500,09	„ 175,00
7. E. Vaigur. „Kraavihal- lid“. Lavast.: A. Särev. (Eelm. hooaj.)	20	7.921	„ 3.217,54	„ 160,88
8. A. Sepp. „Armastus ja maa“. Lavastaja: A. Särev	15	5.038	„ 2.496,01	„ 166,41
9. M. Raud. „Kirves ja kuu“. Lavast.: P. Põld- roos	18	5.887	„ 3.264,81	„ 181,38
10. T. Pakkala. „Parvepoi- sid“. Lavast.: P. Põld- roos. (Eelm. h.)	3	1.100	„ 428,32	„ 142,77
11. W. Shakespeare. „Ot- helio“. Lavastaja: A. Särev	13	4.488	„ 2.565,20	„ 197,32
12. H. Vuolijoki. „Põlev maa“. Lavastaja: A. Särev	12	4.187	„ 2.371,56	„ 197,63
13. O. Luts ja A. Särev. „Vaikne nurgake“. La- vastaja: A. Särev (Eel- misest hooajast)	5	2.090	„ 887,12	„ 177,42
14. E. Tammlaan. „Valge legendik“. Lavastaja: A. Särev	13	4.981	„ 2.955,43	„ 227,34
15. A. Adson. „Karu läheb mee lõksu“. Lavastaja: P. Põldroos	11	4.447	„ 2.861,95	„ 260,18
16. A. Brigader. „Suur saak“. (Teatri õpperüh- ma poolt.)	2	617	„ 241,86	„ 120,93
17. N. Pogodin. „Aristo- kraadid“. Lavastaja: P. Põldroos	4	1.678	„ 1.079,37	„ 269,84

Kokku on 215 etendust külastanud 78.951 inimest (keskmiselt etendusel 367) ja need on teatrile tulu annud Kr. 40.746,60 (keskmiselt etenduselt Kr. 189,52).

„Aristokraadid“. Beret (R. Bauman)

„Aristokraadid“. Gromov
(A. Rebane)

Kuni 14. aprillini on 229 etendust külastanud 84.268 inimest ja tulu etendustest on kr. 43.204,39.

Uusi lavajõudusid Töölisterisse.

Töölister on sõlminud tulevaks hooajaks lepingu kolme uue naisjõuga: Hilda Soopõriga „Endlast“, Lisl Lindauga „Estoniast“ ja Helle Raaga „Ugalast“.

1. aprilliks, millal lõppes lepingute ülesütlemise tähtaeg, ei ole ükski Töölisteri lavajõud soovi avaldanud lepingut lõpetada, samuti pole ka teatri poolt kellelegi üles üteldud. Seega ei ole Töölisterit ühtki lahkumist ette näha. Küll on kaalumisel veel mõne uue jõu juurevõtmine.

Põldroos ja Särev jäävad ainult Töölisteris töötama.

Kuna alaliselt kasvav tööhulk Töölisteris ka näitejuhtide töökoormatust tunduvalt suurendab, siis teatrijuhatuse soovil lahkub P. Põldroos „Estoniast“ ja A. Särev „Draamastuudiosist“, kus nad seni mitme hooaja jooksul vahetevahel tegutsesid näitejuhatuse alal, asudes nüüd jälle täie tööjõuga Töölisteri teenistusse.

Tuleval hooajal annab Töölister 8 etendust nädalas.

Praegu on „Töölisteri“ juhatusel 1937/38. a. eelarve koostamine käsil. Oo otsustatud hakata mängima ka esmaspäeviti, andes seega 8 etendust nädalas, 310—315 etendust hooajal. Tulu etendustest loodetakse saada üle 50 tuhande krooni. Eelarve tasakaalustamine on seotud õige suurte raskustega, kuna palgad üksi aasta jooksul tõusevad ligi 50.000 kroonini, toetused on aga suuremad ainult 2.000 krooni võrra, mis katab umbkaudu ainult poole kuu palga. Seetõttu ei saa ka näitlejate palgaolude parandamist kuigi suurel määral ette võtta. Igatahes oleneb täiel määral publiku osavõtust, kas Töölister suudab eeloleval hooajal kulusid tuludega tasakaalustada või tuleb suurem puudujääk. Kui osavõtt veelgi elavamaks muutub ja teatrikülastajate arv tõuseb kuni 120 tuhandeni, siis on tõenäoline, et teater omaga ehk välja tuleb. Loodame, et publik teatrit hätta ei jäta!

Võrdluseks on huvitav märkida, et „Estonia“ teater, kelle kõigi tegevusalade külastajate arv kõigub 180.000 ümber hooajal Töölisteri umbes 100.000 vastu, saab aga toetusi ligi kümme korda rohkem, eeloleval hooajal kuuldavasti umbes 160.000 krooni. Sellise ebasuhte all kannatab enne kõike

Tööliteatri näitlejaskond, kelle töökoorem on suurem kui üheski teises teatris, palk aga tunduvalt väiksem kui mujal. Seda ülekohut ei ole Tööliteatri näitlejad küll kuidagi ära teeninud.

Kulusid on Tööliteatri tuleva hooaja eelarves ette nähtud üle 80.000 krooni.

Uusi lavastusi hooaja lõpul.

Käesoleval hooajal annab Tööliteater veel kaks uut lavastust — mõlemad algupärandid. 22. aprillil tuleb esietendusele R. Janno hõimu- ja üliõpilasaromaani järgi A. Särevi poolt dramatiseeritud näidend „Metsmees“. Selle „Looduse“ romaanivõistlusel auhinnatud ja suurt tähelepanu äratanud romaani dramatiseeringust tootab aine uudsuse ja selle käsitluse sügavuse tõttu saada huviküllane lavateos.

Viimase lavastusena tuleb mai esimestel päevadel välja juhan Kihulase komöödia „Häda õnnega“. Mainitud näidendit ümbritseb veel mingi salapärasuse loor, kuna J. Kihulane on vaid varjunimi ja autori õige nimi on teadmata isegi kitsamale ringile. Ka teatri juhatusel ei ole peale ebakindlate oletuste midagi teada autori isikust. „Häda õnnega“ olevat olnud ka „Estonia“ näidendite võistlusel, kuid auhindamata jäänud. Komöödia on aga kirjutatud sellise vabalt voolava ja sundimatult huumoriküllase stiiliga, selles leidub nüüpalju võltsimatut elutundmist ja elavaid inimesi, et selle autorit tuleb kahtlemata otsida realistliku voolu vanemate ja tunnustatud esindajate hulgast. Mõned stiili iseäraldused lubavad neis otsimistes siiski üht väga tuntud autorit silmas pidada.

Igatahes on „Häda õnnega“ kirjutatud nii eluliselt ja tugeva dramatilise talendiga, et sellest mõnest kompositsioonilisest puudusest hoolimata võib saada isegi hooaja lõolnummer.

Õpperühm esineb veel ühe näidendiga.

Tööliteatri õpperühm, kes märtsi alul üsna õnnestunult kandis kahel korral ette Läti kirjaniku A. Brigaderi vähenõudliku rahvatüki „Suur saak“, kavatseb mais veel õppetöö korras välja tuua ühe näidendi, milleks on valitud Tamman-Särevi „Vidriku parun“.

Ajakirja „Tööliteater“

levik on käesoleval hooajal olnud harukordselt suur. Kõigi seniilmunud numbrite üsna suurest eksemplaride arvust ei jatkunud müügiks ja need on kõik viimaseeni lõppenud. Ainult terve aastakäigu komplektide jaoks on hoitud mõnikümmeend eksemplari.

Tuleval hooajal ilmub „Tööliteater“ endisel kujul edasi. Esimene number ilmub juba teatri hooaja avamiseks, mis toimub 21. augustil.

Eeloleva hooaja repertuaar.

Eeloleva hooaja repertuaari koostamise juure pole veel jõutud asuda. Kaalumisel on terve rida näidendeid. Tuleval aastal tulevad mängu kindlasti näidendid, mis ajapuudusel käesoleva hooaja repertuaarist peavad välja jääma — need on: Brecht-Weill'i „Kolme krossi ooper“, Blaumani „Sillamatsi rätsepad“, Jotuni „Mehe küljeluu“, Labiche'i „Itaalia õlgkübar“ ja Kunderi „Kroonu onu“. Repertuaari on otsustatud võtta Eduard Visnapuu komöödia „Jakob heitleb“, O. Lutsu „Tootsi pulma“ dramatiseering ja üks A. Tolstoi komöödia.

VÄSINUD või JANUNE?

SIIS

SAIKU ÖILU

KOHANE

„Aristokraadid“. „Kunstnik“ Saša
(H. Vaag)

„Aristokraadid“. Limon (O. Põlla)

Ringvaade:

Kalm uut algupärast näidendit.

(E. Visnapuu „Jakob heitleb“. — J. Kihulane „Häda õnnega“ —
T. Braks „Punased pilved“)

Meie viimaste aastate algupärane näitekirjandus on küll üsna suur trükitud paberi kaalu poolest, kuid vähe rõõmustav sisuliselt väärtuselt. See on valdavas osas vaid meie rahva kirjaoskuse võrdlemisi kõrge taseme tõestamise dokument. Kirjaoskus üksi aga kahjuks ei loo veel kirjandust, isegi näitekirjandust mitte, kuigi meil näitemängu kirjutamist üldiselt peetakse üpris kergeks ülesandeks.

Kui siis vahel sekka ilmub mõni raamat, mis enam ei ole ainult kirjaoskuse eksamitööks, vaid selles ka midagi üteldakse, siis on rõõm kahekordselt suur. Selliste raamatute hulka kuuluvad peaaegu samaaegselt päevalgust näinud näidendid: „Jakob heitleb“ — E. Visnapuult, „Häda õnnega“ — J. Kihulaselt ja T. Braksi „Punased pilved“. Neist kaks esimest rahvatüki žaanri kalduvad komöödiad, kolmas aga tõsisem draama. Kõik ilmunud Autorikaitse ühingu kirjastusel.

E. Visnapuu „Jakob heitleb“ on külakomöödia, mil sisuliselt ei puudu teatud kokkupuuted H. Raudsepa „Vedelvorstiga“, kuna mõlema teose probleem ja probleemi lahendus langevad kokku. On ju Aru poolperemeeste paar samasugused laiskurid ja külaboheemlased nagu Raudsepa teose peategelane, kuigi need on nii ütelda „inimlikumad“, aga ühes sellega ka värvi-vaesemad. Ka nende vedelvorstide parandamises mängib tähtsat osa armastus, kusjuures aga peakuju — Jakobi — ümberpöördumine jääb kaunis põhjendamatuks.

Teos on ülesehituselt küllalt loid ja paiguti kunstlik. Pearõhku on pandud dialoogi arendamisele, kuna tegevus tammub paigal. Mõnedki situatsioonid on liialdatud (näiteks piirituse ajamine turbast ja saepurust), inimkujud ei ole kõik küllaldase teravusega joonistatud.

Selle eest aga näidendi sõnastus on hoolikas, rahvapärane ja sisukas. Siin on värskust ja hoogu ja kohati tundub koguni rahvapäraste kõnekäänude üleküllustki, umbes nii, nagu see ilmnes A. Mälgu „Neitsites lampidega“. Kuid just sõnastuse värskus ja huumorirohkus on teose suuremaks väärtuseks ja kui teatril õnnestub näidendi tegelasi küllaldaselt karakteriseerida, siis võib sellest saada ka kunstiliselt väga menukas teos.

„Häda õnnega“ viib meil teatud määral „Tagahoovis“ õhkkonda, kusjuures aga meeleolude arengus ei puudu mõningad kokkupuuted „Tütarlapsaga tänaval“. Tegevus sünnib kusagil provintsilinna agulis ja näidendis käsitellakse töötähtaegade probleemi — üsna moodsalt, kuna boheemiline viuldaja Leo Kadak oma olemasolu mõtestamise leiab — mullatöödel ja seega päästab oma talendigi täielisest hävingust. Teos on üldse optimistlikult häälestatud, kuigi selle elujaatamise toetamiseks ei pääseta mööda üsna fantastilisest „Ameerika onu“ pärandusest. Autor on osanud aguli inimesi näha õige terava pilguga ja kõiki nende toiminguid inimlikult usutavaks teha. Ta on oma kangelas käsitlenud suure hellusega ja arusaamisega ja see äratav lugedeski suurt huvi nende vastu.

Ka „Häda õnnega“ sõnastus on tihe ja loomulik, selle huumor sündimatu.

T. Braksi „Punased pilved“ käsitleb 1905. a. sündmusi ja tõestab, et populaarsete, kuid üsna vähenõudlikkude külajantide autoril ei puudu jaksu ka tõsisemateks ülesanneteks. Igatahes on „Punased pilved“ oma dramaatilise arengu ja pingepoolsest hästiõnnestunud teos, kusjuures on suudetud ka 1905. a. revolutsiooni õhkkonda usutavalt edasi anda. See teos vääriks kindlasti lavaletoomist mõnes suuremaski teatris. O. K.

KAKS UUT SOOME KOMÖÖDIAT

Soome äsjasel näidendite võistlusel auhinnatud teosed ei ole seni veel trükitult kättesaadavad, kuid kuuldavasti olevat nende hulgaski teoseid, millest vääriks edaspidi meilgi juttu teha. Nüüdsama ilmus aga kaks uut komöödiat, mis käesoleval hooajal Helsingi teatrites suure menu osaliseks

SUURIM JA TÄIUSLIKUM RIIDEKAUBAMAJA

KÕIGE ODAVAMAD
PÄEVAHINNAD!

„LADU“

TALLINN, VALLI 4. KÕNETR. 450-23.

MÜÜK KA ORDERITE JÄRELE

E. Tammlaan. „VALGE LAGENDIK“. Stseen II vaatusest
 Lavastus: A. Särev

Lavapilt: R. Sepp

on saanud. Need on Mika Valtari „Kuriton sukupolvi“ (Distsiplineerimatu sugupõlv) W. Söderströmi kirjastusel ja J. Tervapää „Juurakon Hulda“ K. J. Gummeruse poolt. Esimene tükk on hooaja naelaks „Kansallisteateris“, teine läheb — küll vähema menuga — „Kansanteateris“.

„Distsiplineerimatu sugupõlv“ nimetab autor „tõsiseks komöödiaks“ ja selles piitsutatakse üsna valusasti kaasaja noorpõlve tihtigi suuresõnalist tühjust ja sama tühja „võitlust“ vanema põlvtega. Mika Valtari, kes oma romaanideski on annud teravalt iseloomustatud pilte noorpõlve elutunde suunitlusist, tunneb oma ainet hästi ja seegi kord on just noorpõlve esindajad joonistatud elavalt ja huvitavalt. Näidendi aine on aktuaalne ja kummalisel kombel Helsingi noorpõlve esindajad ja nende ideaalid on meilgi hirmus tuttavad ja kodused. Hoolimata näidendi kohati liig esiletungivast moraalist on see kaasakiskuv teos ja ka lavaliselt hästi õnnestunud.

J. Tervapää (H. Vuelijoe) „Juurakon Hulda“ käsitleb oma peategelase kujus öieti sama noorpõlve hoopis teisest seisukohast. Kui „Distsiplineerimatu sugupõlv“ „kuldne noorus“ oma härrasmehelikus snobismis avaldab juba teatud languse tunnuseid, siis maaproletaarlikust keskkonnast võrsunud Hulda peab tõestama sama sugupõlve harukordset elujõudu ja ka vaimlist tõusu.

Huvitav on aga märkida, et „Juurakon Hulda“ on õigupoolest dramatisering — ja koguni Eesti romaani dramatisering. Selle sündmustik ja kõik peakujud on võetud ju romaanist „Udutaguste Leeni Tartus“. Seejuures aga autor on osanud anda niipalju üksikjooni Soome oludest, et see tundub õige soomepärasena.

Kompositsioonilt siiski „Juurakon Hulda“ kannatab mõningate venivuste ja intriigi loiduse all ja see laval vist väga suurt menu ei saa saavutada, kuigi kujude värskus ja ka teose ideestik teevad ta sümpaatseks.

O. K.

flamingo

jalanõud

rahuldavad kõiki

Külastage vabriku kauplust

Õllepruuli 2

Lugusid näiteseinte tagant

Minut minevikku.

Kui Töölisteater oma trupiga mängis alles teist hooaega, siis tuli Paul Sepp ja lavastas Sinclair-Glagolini „Mob'i“. Muretseti siis ka provintsist esmakordselt Tallinna mängima sellised jõud nagu J. Tõnson, Anna Tamm, Kr. Hansen, kohapealsetest liitusid trupiga L. Römmer, A. Ruttoff, K. Treumundt, Grosstal ja rida nooremaid.

Kuna aga „Töölisteater“ oli sel ajal ajakirjanduse silmis rohkem nagu mingi poliitiline asutus, mille esinemistest ajalehemehed löid meeleldi karikatuure ja lõbusaid följetone, siis teatriarvustusi suhtus sellistesse tundmatuisse, kuigi headesse jõududesse väga pilkavalt ja halvasti. Keegi teatriarvustaja kirjutas esietenduse järele, et see etendus „Töölisteatris“ tõendanud üksnes seda, et selliste asjaarmastajatega ei saa teatrit teha jne.

Täikki mängiti Saksa teatri ruumes. Sepp lavastajana kasutas kõiki võimalikke võimalusi, et asi saaks hea. Ja et kätte saada võimalikult suurt lavasügavust, siis oli ta näinud ette, et lavapõrand avataks tagant ja koor, kes edasitagasi käimise teeb tänavaliikumist, käiks põlve sügavusele lava alla pandud tellingutel.

Kõik pidi olema korras, ka lava valmis peaprooviks. Kuid dekorator oli lava seadnud nii, et seal, kus pidi olema tänavaliikumine, ei käinud lavapõrand üldse lahti. Ka kohta ümber muuta polnud võimalik dekoratsiooni tõttu. See vihastas Seppa. Käis teine närviliselt mõned korrad garderoobi ja lava vahet, aga oma jonnika ei jätnud. Kui ei saa põlvini lava alla, siis käigu põlvili lava peal!

Ja nii sündiski. Nii peaproovil kui ka igal järgneval etendusel nii mehed kui naised sõelusid kogu vaatuses kestel edasi-tagasi põlvili nagu invaliidid. Ja kuna vaatus oli keskmise pikkusega, siis Sepa aadressil lendas igasugu nõokeid, et egas põlvili käimine ole ükka ristiinimese tegu.

Kuid publik nägi sügavust nii, nagu tahtis lavastaja — ja Sepa pale hülgas!

Paukhered ja „Umbrohu juured“.

Nüüd on keelatud paukherne müük, kuna nendega juhtus sagedasti õnnetusi. Ka „Töölisteatris“, kui mängiti M. Metsanurga „Umbrohu juuri“, oli niisugune õnnelik õnnetus, mis pani jooksma tuletõrjujad ja politseiniku.

Näidendis kujutab üks vaatus väikest lahingut punaste ja valgete vahel. Laval sihivad ja logistavad püssilukke näitlejad, kuna lava taga tehniline personaal pillub põrandale ligi 300 paukherne. Ega pole kerge loopida, kui loopijaid ainult neli inimest. Nii need neli inimest siis loopisid ka kahe käega ja kui vaatus lõppes, olid mehed pesuni läbimärjad.

Tol etendusel, mis pani jooksma tuletõrjujad ja politseiniku, oli lava-meestel jälle hiigi otsal ja ise puruväsinud. Läksid siis mehed suitsetamis-

Hilda Jürgens

Raekoja plats II. Telefon 464-81

(Apteegi all)

soovit b lugupeetud

daamidele ja härradele

suures valikus

moe uudiseid

„VALGE LAGENDIK“. Stseen II vaatusest

ruumi veidi hinge tõmbama. Kuid minnes riivasid üht paukherneste pakki, see libises, ja kukkus 2 meetri kõrguselt alla. Sada paukhernest — noh, suurtüki pauk on selle paugu kõrval poisike.

Too vana maja Maakri tänaval värises ja ragises. Tuletõrjujad kargasid kohe, nagu ikka, kui midagi laval juhtub, olgu see elektri lühiühendus, dekoratsiooni ümberkukkumine või midagi muud, kohe oma vooliku kallale ja jäid ootama suitsu seest tuld. Sest juba vanasõnagi ütleb, et kus suitsu, seal tuld. Ja suitsu oli ka rumalasti palju.

Hirmunud publikust tuli kohal olev politseinik lava taha, lõi hääle vaikseks ja värisema, nagu ikka õnnetuste puhul. Sest üks sellise paugu juures peab ju õnnetuski olema. Tuli ja küsis, et mis siin juhtus, ja oli valmis sündmust protokollima. Et asja mitte liiga traagiliseks lasta minna, siis va' moemees Baumann lõi endale huumorimoodid peale ja vastas väga külmalt: „Oh, ei midagi, keegi poistest nuuskas veidi kõvasti nina.“ Asi oli pöördunud naljaks ja politsei — mis tal ikka, läks saali tagasi. Ja publik — see istus järgneva vaatuse püssirohu suitsus ja mõtles, et miks värises see vana maja Maakri nurgal ja milleks see kärgatus.

Ebaõnnestunud pauk.

Kui teatris laval või lava taga kostab ootamatult pauk, siis publik erutub või ehmatab väga mitmet moodi: naised kiljatavad, mehed muigavad, kuma poisikesed paugu möödumisel teevad vaid põlastava grimassi, nagu öeldes — ainult üks! Kuid publikul pole aimugi, mis sünnib vahest lava taga, et pauk õnnestuks. Paugu tegemiseks tarvitatakse paukherneid, paukkorke, ja lava jaoks valmistatud kahjutut revolverit.

Möödunud hooajal, kui Töölisteater mängis „Parvepoisse“, juhtus paugu tegemisel selline lugu, mis lõi segi dekoraatori pea. Lugu oli nii, et näiden-dis on viimases vaatuses stseen, kus lavalolijad näitlejad peavad hirmsasti ehmatama ja ehmatusest istuli kukkuma, sest lava taga paugutab Loll Kusta püssi. Näitlejad laval olid jõudnud juba sinna maani oma tekstiga, et peavad paugu peale kukkuma, kuid pauku — ei tule.

Paugu tegijaks oli seekord dekoraator. Hoiab siis revolverit käes ja vastava märgusõna peale vajutab päästikule. Kuid pauku ei tule. Mees ragistab küll revolverit — aga pauk ei tule ega tule. Otsib siis tagavaraks

pandud paukherneid — need ka otsas. Mis sa hing teed! Laval tegevus seisab, mine või hulluks!

Otsib siis õhust ja maast vasemalt ja paremalt abinõu, millega saaks paugu sooritada. Hüppab ja kargab, proovib sel meel mürtsu teha, kuid see ei ärata usaldust ja lavalolijad ei reageeri sellele. Saab siis kustki lähedalt pingi — lööb selle ragisedes vastu maad puruks ja vaat' nüüd läheb mäng lodusasti edasi.

Järgmiseks etenduseks oli peale värskelt laetud revolvi muretsetud kohale ka karbitäis paukherneid — nii igaks juhuks.

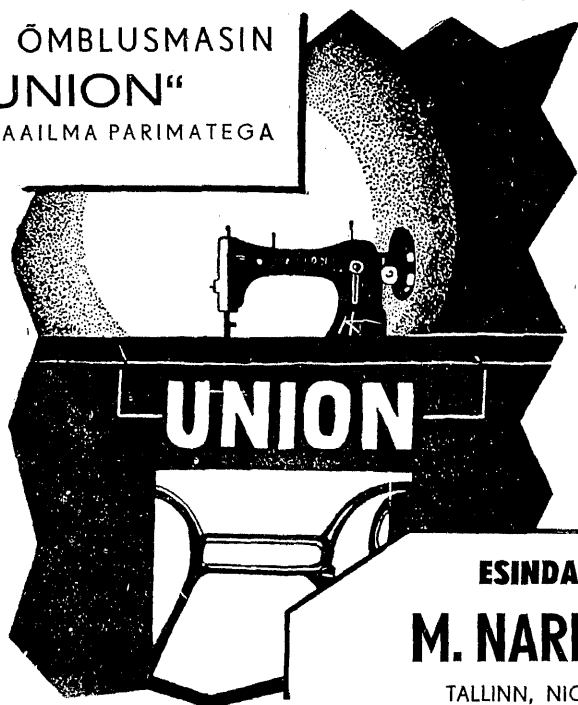
Anne ja töö.

Selle pealkirja all on küll ilmunud juba siin-seal mõned artiklid, aga ega küll küllale liiga tee. Ja pealgi kui jutt on kahest koernäitlejast Tunjkast ja Kanisterist.

Tunjka, too peni „Tagahoovis“, eraelus Vuta, ja Kanister, kes mängib „Valges lagendikus“, eraelus Lord. Koduses elus on nad sõbrad. Mõlemail on sama peremees ja pereemand ja kodus nad magavad ja söövad kõrvuti. Söök on sama ja jook on sama, aga siiski milline vahe laval mängus ja mängutehnikas.

Näiteks too Tunjka „Tagahoovis“. Milline huvi lava vastu. Kui ta kell seitse õhtul teatrisse tuuakse, siis too tund aega enne etendust kulub tal sõbrutsemiseks näitlejatega, lavaga ja lavatagusega. Ja kui ta näeb oma vastasmängijaid, neid kolme pätti „Villa Hortensias“, oi seda rõõmu ja haukumist! Ja veel laval etenduse ajal! Täpselt märgusõna peale, kui pesunaine tõreleb hoovil tütreaga, et too jälle poistega ringi tõmmanud, hakkab Tunjka „Villa Hortensias“ haukuma. Seda on ta teinud ilma mingi meelituseta puhtast andest ja oma suurest huvist lava vastu, nüüd juba ligi

N. VENE ÕMBLUSMASIN
„UNION“
VÕISTLEB MAAILMA PARIMATEGA

ESINDAJA

M. NARITS & K_o

TALLINN, NIGULISTE 14

„VALGE LAGENDIK“. Stseen II vaatusest

100 korda järjekindlalt ilma ühegi eksimiseta. Nojah, esialgu ainult väikesed üleaisa löömised, kaldudes liialt naturalismi. Nimelt oli tal alul kümnekond etendust üsna ebaviisakas jalatöstmise komme. Aga see võõrutati tal varsti ära.

Muidu aga lavale tulek, lavale minek, „sitsimised“, palumised ja siis too lõpulaulu umma-uu — kaasaalgumine, see kõik annab tunnistust Tunjka suurest andest. Ja ega asjata ei ripu ka Tunjka pilt fuujees muude teatri-võtete kõrval.

Puhtal kujul töö ja vaeva vilja näeme aga Kanisteri, püri-valvuri koera, juures. Ei temal pole mingit lavanärvi. Ta tuuakse ka kell seitse õhtul teatrisse. Aga et ta ka tunneks huvi partnerite, lava või kogu ümbruse vastu, seda ei ole! Viskab enda pikali ja norskab kuni oma etteasteni. Ja märgusõnale haukumine, sellega on püsti häda. Ikka tuleb teda vorstitükiga meelitada, õpetada ja oodata, siis teinekord ühmab paar kord auhh! Aga mõnikord ole päris hirmul, et kas tuleb niigi palju suud lahti.

Laval jälle vaja, et kostku koera haukumine. Siis on ikka lavatöeline valmis grammofooniga ootamas, et kui koerast asja ei saa, siis panevad koera haukumise plaadilt käima. Nõnda on lood. Ja laval — ei mingit reageeringut, mingit mängu ilma partneri pihku peidetud vorstitükita. Viskab aga enda kõhuli ja tukub seni, kuni püri-valvurid omavahel väga ärevalt salapiiritusvedajaid taga siinavad. Nõndaks. Ja ometi söövad mõlemad kodus samast kausist, magavad samal matil, aga milline vahe!

Tunjka — purskav anne, Kanisteri saavutused — visa töö vihi!

Töots ja vana hea Menningu aeg.

Teeneline näitleja Teetsov pajatas Menninu aegsest Vanemuisest ihe sellise loo:

Kord „Vanemuine“ õppinud mingit lastetükki, kus tegelasiks lapsed. Proovid mõõduisid korralikult ja esietendus lähenes. Ühel hommikul ilmub „Vanemuise“ bürosse keegi poisu. Nii umbes viie-kuue-aastane. Päritakse poisu soovi.

— Soovin kokku saada direktoriga. Püütakse poisile selgeks teha, et direktoril praegu nagu küire, ehk annab asi teisiti seada. Ei ole juttugi. Poja tahab kokku saada härra Menninguga.

Kogu ametnikkond büroos ühes seal viibiva Töötsuga mõtleb, et kui asi nii pakiline ja tähtis, üks siis pea seda sättima. Koputab Tööts siis direktori kabinetni uksele, kus käib kiibe koosolek. Saabki jutule. — Mis on?

— Keegi härra soovib direktoriga kõnelda.

Menning tuleb kohe kabinetist büroosse ja vaatab poolteise meetri kõrguselt ringi. — Kus on see härra?

Tööts siis osutab meeter madalamale, et too seal.

Menning vaatab enne Töötsu, siis poja otsa ja pärib soovi järele.

Poja küsib — mis kella ajal on homme haldjate proov, ma eile ei saanud tulla.

Hm!?

Töötsu lemmikosa.

Kui Töötsult küsitakse, et millised osad on teie lemmikosad, siis vastab Tööts sellele küsimusele kaht moodi, just nii, kuidas tuju. Üks vastus on selline, mis ei kannata trükimusta ja teine: liihikesed osad, üks etteaste või kaks. Aga peaasi, mitte tüki lõpuni laval olla. Ja parim mälestus Töötsul on jälle „Vanemuisest“, just osa liihiduse tõttu. Ühes lastetükis mängis Tööts osa „hurtsik“. Lavale polnud üldse vaja minna, grimmi ega kostüümi polnud kah vaja. Ja tekst koosnenud kahest lausest, mida tulnud hiiida kulissi tagant.

Esimeses vaatuses oli selline tekst küsimusele — kas sind on pühitud.

Hurtsik: (kurvalt) Ei, mind ei ole keegi pühkinud!

Kolmandas vaatuses. Hurtsik (rõõmsalt) Ma puhtaks pühitud!

„Töölisteatri“ nr. 3 ilmunud kirjutises „Töötsu jutte“ oli ühes killus möödaminnes juttu sellest, kuidas A. Teetsov oli kord A. Allele laenanud raha. Teatame sel puhul, et meie sellega kuidagi ei tahtnud A. Allet riivata, vaid ainult iseloomustada A. Teetsovit kui tuntud vigurimeest ta juubeli puhul. Kuna aga A. Alle mainitud kirjutusest võis ehk kuidagi olla puudutatud, siis peame oma kohuseks vabandada A. Alle ees.

„Töölisteatri“ toimetus.

BALLIL JA

TEATRIS

% O. Kilgase

RIIDED

„VALGE LEGENDIK“. Stseen IV vaatusest
Alli (L. Römmer) ja Sass (A. Särev)

Arvustuse hinnanguid

E. Tammlaane „Valge legendikule“

„Valge legendik“ seab vastamisi kaks mõttemaailma — rannarahva õigluse moraali ja sisemaalase seaduspäidamise mõistmise kuni pedantsuseni. Autoril on suur pluss — lopsakas rahvalik keel, vaba dialoog, värsked ellusuhtumised, mõnus poolehoid inimeste tõekspidamistele, mis rajatud südameaususele.

Töölister teater tõi „Valge legendiku“ lavale üsna rahuldava kordaminekuga. Hra Särev lavastajana oli tüüpe loonud ka neist osadest, kus tüübi-jooned autori poolt jäänud kahvatuiks. Ise oma Sassist pakkus ta vapra, karmi ja kangelase kuju, mis hästi sobis. Heintsina hra Koppel viis kindlalt läbi kuju, mis on noormehelikult taltsutamatu, ägestumiseks varasline ja pedantlik oma ametiülesannetes.“

R. K.-P. „Postimees“ 9. veebr. 1937. a.

„E. Tammlaane „Valge legendik“, millist laupäeval Töölister teater esietendas, on autori esimene teos ja lisan otsekohe, loodame, et ta viimaseks ei jää. Teos käsitleb randlaste elu ja seda Tammlaan tunneb hästi. Ning kuna tema kirjutused ajalehtedes paistavad silma dramaatika poolest, siis polegi palju imestada, et valmis selline vaatamisväärne näidend. Igatahes starti võib õnnestunuks lugeda.“

Andres Särev lavastajana oli tüki temporikkalt välja toonud. Kujud olid joonistatud selgekontuuriliselt. Ka lavapildiliselt tuleb asi õnnestunuks pidada.

Mis puutub mängu, siis see oli hea. Öhtu väljapaistvama kuju andis Joh. Romot vana kaluri Jaagu osas. Tema osakäsitus oli äärmiselt lihtne, kuid ometi mõjuv. See vana kalur jääb meele kauemaks ajaks. Ka Andres Särevi Sass oli antud hästi. Võitis otsekohe publiku sümpaatiat. Väga

toredad kujud saime R. Baumanilt, A. Rebaselt ja H. Vaagilt. Lensi Rõmmer Allina andis seda tüdrukut selgejooneliselt.

Maja oli muidugi väljamüüdnud. Kiiduavaldused elavad. Autor kutsuti välja ning talle anti lilli.“

Leo Soonberg — „Uus Eesti“ 8. veebr. 1937. a.

„„Valge lagendik“ viib meid uude miljõesse, värskesse ainevalda, mida meie näitekirjandus — ega tõsisemalt ka jutustatud proosa — pole puudutanud. See on rannaküla, kus salapiiritusevedu elanikkude peatuluallikaks ning tegevusalaks.

L. Rõmmer — tüki ainuke naisosaline — Sassi õe Allina... tema mehelikkus ja rannatüdruku kargus olid hästi antud.

Oma osa väljapaistvamaks kandjaks kujunes J. Romot Neeme pere-mehena, Sassi ja Alli isana. See vana rannamees, karm ja tõrges, uhke ja vali, aga samas ka soojasüdamlik ja ülimalt õiglane oli antud veenva kindlusega.

Kuna tegevustik sünnib tavalises mererannas, metsas, sõitvas autobuses, merejääal asuvas piirituslaagris, rannakülas ja vetepuhkemisaegseil jäärahnudel — siis esitab tükk õige suuri nõudeid dekoraatorile. Ränddekoraator Sepp täitis aga selles ulatuses, mis võimaldab teatri kitsas lava ja mitte just täielik valgustusseadeldis, oma ülesande küllaltki rahuldavalt.

Vastuvõtt täitsa väljamüüdnud maja poolt soe ja südamlik. Autorile anti lilli.“

R. S. „Vaba Maa“ 9. veebr. 1937. a.

„Teater oli teinud oma hoolsa töö. Hr. Romot oli veenev oma lihtsamelses elukäsitluses. Hr. Särev pakkus mehise kuju Sassist. Hr. Koppel tegi võitlust, et anda tüüpi noormehest, kes pole kuld, aga kullaks peab oma seaduse austamist.

Publik külastab seda teost, sest vastuvõtt oli hea.“

R. K.-P. „Uudisleht“ 9. veebr. 1937. a.

VALMISRIIETEÄRI

J. EIDELMANN

Tallinnas, Suur Karja tänav 3. Telefon 446-88.

Soovitab lugupeetud ostjaskonnale suures ja heas valikus viimase moe järgi valmistatud naiste- ja meeste-üliriideid, ülrikonna-, palitu- ja mantliriideid, karusnahku ja karusnahkmantleid. Hinnad mõõdukad. Tellimiste täitmine k o r r a l i k j a k i i r e .

Igasugu kosmeetika kaupu, lõhnaõlisid j.n.e.
soovitab suurimas valikus

A/S F.O. TREUBLUT

Pikk tänav 18.

ABIKAUPLUSED: Tartu maantee 2, ning Nõmmel.

A. Adson. „KARU LÄHEB MEE LÖKSU“. Stseen I vaatuses
Pr. Vunk (S. Liiv) ja härra Vunk (A. Teetsov)
Lavastus: P. Põldroos Lavapildid: H. Tamm

A. Adson: „Karu läheb mee lõksu“.

„„Karu läheb mee lõksu“ ettekanne „Tööliseatriis“ kujunes väga ladu-
saks. Juubilar Aleksander Teetsov kujutas kodumugavusi armas-
tavat Eduard Vunki ilmekalt. Ta mäng oli väga tagasihoidlik ja mõõdukas.
Usna huvitava naistegelase kuju andis Salme Liiv... Õnnestunumaks kujuks
Artur Adsoni komöödias on Vunkide teenija Minna Truuvärt, kelle osas
esines Selma Raaga, kes andis meelejääva kuju sellest eluaeg saksu teeni-
nud vanatüdrukust.“

H. V., „Vaba Maa“ 12. veebr. 1937. a.

„Teater oli end tublisti pingutanud, et karu hästi läheks mee lõksu.
Hra Teetsov, pr. Römmer ja pr. Tamm andsid päris häid kujusid ja ka
palveõest-teenija ning pr. Vungi osa täideti rahuldavalt...“

R. K.-P., „Uudisleht“ 16. veebr. 1937. a.

A. NAAP & J. HORM

KLEIDID,
PLUUSID,
RIIDEKAUBAD,
PUDUKAUBAD
ESTONIA ALL Nr. 3

ÜLIKONNA-
MANTLI-
KLEIDI- JA
PESURIIDED
URLA MAJAS
PÄRNU M. 6
(VALLI TÄN. 10)

! ALATI SUUR VALIK UUDISKAUPADEST !

„Näitlejad täitsid oma osad korralikult. Nii näiteks juubilar Al. Teetsov tegi kõigiti usutavaks tolle mehe, kellele kõhuküsimused on ainult tähtsad. Eht „komsomolka“ oli pr. S. Liiv, pisut noor, kuid siiski ettekujutatav. L. Rõmmer „kodukanana“ kui ka H. Maldre tema mehena olid väga kenad. Ka Liki Toona andis Sirje osa hoogsalt... Öhtu kõige parem osa oli kahtlemata A. Tamme vanaema. See oli kõigiti eluline ja sümpaatne.“

Leo Soonberg, „Uus Eesti“ 12. veebr. 1937. a.

„„Meekaru“ lugemisel ja vaatamisel kõige enam elevust tekitav kuju on Sirjest plika... varaküps Sirje... iseäranis Liki Toona elaval esitusel — hoolitses selle eest, et me vähemalt tema laval olles saame naerda.“

V. Mettus, „Päevaleht“ 12. veebr. 1937. a.

Sabast ja sarvist

„Ülestõstetud tervik“.

„Päevalehe“ „Kunst ja kirjandus“ nr. 10 teab Nõukogude Liidu muusikaelust pajatada muu seas järgmist:

J. Dzeržinski on loonud kuulsa ooperi „Vaikne Don“ (samanimelise Šolohhovi romaani järele), mida mängitakse kõigis N.-Liidu suurimais ooperimajades. Praegu töötab Dzeržinski uue ooperi kallal, mis samuti on kirjutatud Šolohhovi romaani „Tõstetud tervik“ järele.“

TARVITAGE MAJAPIDAMISES:

SIDOL

metalli- ja aknapuhastajat

SIRAX

küürimispulbrit

LODIX

kingakreemi

SIGELLA

mop-polituuri

SIGELLA

poonimisvaha

SOPAL

plekkide kõrvaldamise
vedelikku

POLE PAREMAID!

VALMISTAJA: A-S. SIDOL COMPANY, TALLINN.

A. Adson. „KARU LÄHEB MEE LÖKSU“. Stseen II vaatusest.
Pr. Aromel (L. Römmer) ja hra Vunk (A. Teetsov)

See „tõstetud tervik“ kummitab praegu veel Nõukogude Liidu territooriumi kohal. Pidi ikka olema hiiglaenergia, kes tolle „terviku“ suutis „tõsta“ ja loomulikult ka „ülal hoida“! Aga küllap see Nõukogude Liidu suurte võimaluste juures on mõeldav... Kuid mis sünnib siis, kui toda tohutut „tõstetud tervikut“ enam ei suudeta ülal hoida ja see tervikuna taas endisse asendisse langeb? Tulemusi loomulikult ei tea keegi ennustada.

Muudkui Šolohhovi nimega poleks maksnud toda „terviku“ müsteeriumi siduda. Sest Šolohhov ei ole tõesti ei tervikust ega rahvastervikust ainustki romaani kirjutanud. Ta on näiteks kirjutanud küll kuulsa romaani „Podnjataja tselina“, aga selleski on juttu vaid umbes „ülesharitud uudismaast“, mitte tervikust.

Teatriarvustuse ceskujü.

„Osalistest näitasid usutavate lavakujude loomise võimet mõlemad naisosalised — T. Trees Mizzi ja J. Palmre Stella osas. T. Treesil kippus küll ajuti väline ja hingeline koostöö katkema, kuid see ei viinud veel kogumulje ebaõnnestumiseni. A. Kreeves

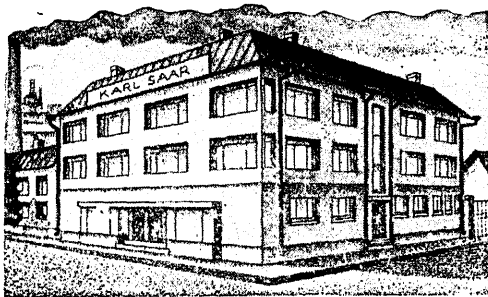
Eesti suurim

klaveritööstus

KARL SAAR

Tallinnas, Liivalaia 64.

Telefon 457-01

arhitekt Franz Maklerina, elas oma osale kaasa sisemise innuga, kohati kippudes liialdussegi. J. Pungar andes Goscherles karkeeritud juudinaise tüüpi, sattus äärmusse. Ehtis oli miimika, aga grimm häiris.

Märkimist väärib veel vana veteraan A. Pohla „väriseja“ tikumüüja onu Filzina, kelle osa kahjaks ainult piiratud.“

Niisugust arvustust ei kirjuta mitte mõni alevi naljaleht, vaid „Uus Eesti“ „Tütarlaps tänaval“ esietendusest Valga teatris. Siin on saavutatud juba klassikaline selgus uueaegse teatriarvustuse stiili ja asjatundmise alal. Sest kui „usutavate lavakujude“ loomise eeltingimuseks on „välise ja seemise koostöö katkemine“ ja toredat mängu antakse „liialdussegi kippudes“, siis tuleb suu kinni pidada vaikes harduses arvustaja tarkuse pärast.

„Rõõm ühest ilusast näidendist“.

„Näidendi kunstilise väärtuse ulatuslikum hindamine nõuaks pikemat sisevaatlust. Sisusuunalt aga on kindel see, et meie teatri sularahvuslased peaksid sellest aina rõõmu tundma. Selleks on teosel kõik eeldused: tuntud isamaalised laulud, positiivsed peategelased (Vikernõmmed ja Eesti polgu sõdurid), vargast ning popsist kommunist (Sonn), ümberorienteeriv lesk-naine ja venelaste esindajatest üks koomiliselt naiivne (Nekudassov) ja teine jõhkruseni toores (Mikulin).“

J. Sütiste näidendist „Lipud tormis“ —
„Uus Eesti“ 5. IV 37.

SUKA- TRIKOO- JA PITSIVABRIK

H. Rõivas ja A. Poleschuk

ALLINN, TONDI 27. TELEFON 460-89

Soovitab kõrgeväärtuslikke sukki, sokke, vene pitsi ja kõiksuguseid sild- ja puuvilltrikoo kaupu

KONTOR JA LADU:

Tallinn, Estonia pst. nr. 11, telef. 311-62. Avatud kella 9-18

Vene

treipingid

puurmasinad

höövelmasinad

käsitööriistad

keevitamise aparaadid

Eesti Vene Kaubanduseühing

J. NIHTIG & Ko

TALLINN, TATARI 28

„KARU LÄHEB MEE LÖKSU“. Stseen III vaatuses

„Õige“ ja „ebaõnnestunud“ lõpp.

„Tallinna Post“ kirjutab:

„Töölisteatr“ muutis tehnilistel põhjustel E. Tammlaane näidendi „Valge legendik“ lõpu. Nüüd lõpeb näidend nii, et vaatajale jääb tunne, et asi peaks veel kuidagi edasi minema — „õiget lõppu“ ei ole. Selletõttu võib nüüd etenduste vaheaegadel kuulda teatris rääkimisi, et Tammlaan peaks oma näidendile kirjutama järje — uue näidendi, nagu Pagnol kirjutas järje „Kaugetele randadele“. Seal võiksid siis armastajad kokku saada, mis neist ikka vintsutada.“

Esialguses redaktsioonis lõpeb „Valge legendik“ nii, et rannatüdruk Alli ähvardab oma armsamat surmata püssikuuliga ja see valib siis mahalaskmise asemel uppumissurma. Pärast aga Alli seletab, et ta püssiga niisama nalja teinud, aga lasta ei kavatsenudki. Nii et ta oma armastatugi uputas rohkem nalja pärast. Selle lõpu muutis teater pärast — mitte „tehnilistel põhjustel“, vaid sisulistel kaalutlustel — nii, et venna surmast ja oma armastatu käitumisest murtud Alli ei tee enam mingit nalja püssiga, vaid laseb oma peigmehe niisama minna, et teda mitte kunagi enam kohata. Muudugi on selline lõpp „kehv“ ja ebamäärane, sest kui mõni näidendi tegelane veel elus, siis võiks ju ka tegevust kuidagi edasi kombineerida. Surnutega pole aga kindlasti midagi peale hakata ja lõpp on igapidi paratamatu...

E. HARIDUSLIIDU

TEATRITARVETE LADU

TALLINN, UUS TÄN. 2, TELEFON 452-02

Näidendite laenukogu. ▼ Parukate laenukogu. ▼ Kostüümide laenukogu. ▼ Jumestusvahendid. ▼ Dekoratsioonide materjalid. Gaasilatnrad ja lambid. ▼ Mitmesugused peotarbed.

A. Brigader. „SUUR SAAK“ — teatri õpperühma ettekandel
Stseen viimasest vaatusest

Akna- ja ukse-
kardinaid,

kardinaliiste, pesu-, voodi-
lina- ja käterätiriet, frotee-
linu, pikee ja tüllist voodi-
vaipu, päevasärgiriet jne.,
soovitab

suures valikus
soodsate hindadega

JOH. MESPAK'I

pesuriide- ja kardinakauplus

Suur Karja tänav 3
(Scheeli panga kõrval)

E. GUNTHER

**TALLINN,
TARTU, VILJANDI.**

PÄEVALEHT

ON ISESEISEV, DEMOKRAATLIK JA ÜLERIIKLIKULT LEVINUIV AJALEHT.
SUURIM NING KASULIKUM KUULUTAMISE LEHTEESTIS.

»LASTE RÕHM«

EESTI LOETAVAM
LASTE AJAKIRI

●
T. E. K. Ü.

GRAAFIKATÖÖSTUS

ON TÄIUSLIKUM TÖÖSTUS SEL ALAL
K O D U M A A L

TRUKIKODA
KÜITEKODA
TSINKOGRAAFIA
LITOGRAAFIA
OFFSETT-TRUKK

HINNAD KÕIGILE VASTUVÕETAVAD

●
SUURIMAD NING
TÄIELISIMAD

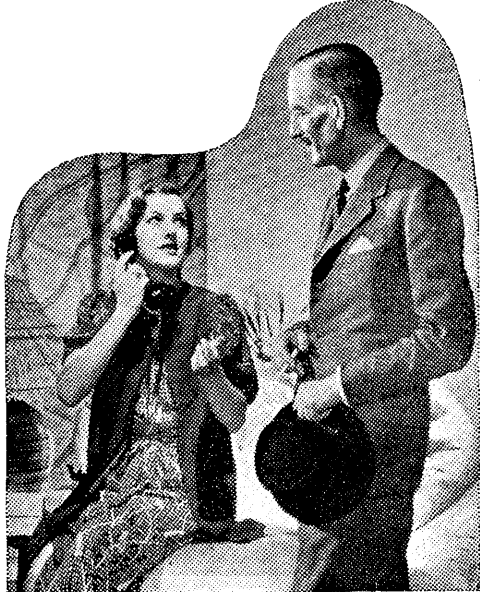
RAAMATU- JA KIRJUTUSMATERJALIDE KAUPUSED

KIRJANDUSE- JA PABERI-
LAOD EESTIS

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUS

TALLINN, PIKK T. 2. OMA TELEF. KESKJ. 428-83

Halloo sõber...

ma kuulsin, et rätsepmeistrid ..Max Johanson ja Poeg .. omavad meeldiva valiku inglise uudisriietest nii ülikonnale, kui palitule. Riidevalikul on abiks Johanson noorem, kes viibinud üle aasta Londonis praktikal.

Rätsepmeistrid

Max Johanson ja Poeg

Tallinn R A T A S K A E V U 22. Tel. 432-89. (Uudislehe vastas)

SAMANIMELISTEGA PALUTAKSE MITTE ÄRAVAHETADA

Lugupeetud tarvitajad,

nõudke igalt poolt

P. K. „VÖIEKSPORT“ KESKMEIEREI

kõrgeväärtuslist piima ja piimasaadusi, mis on üldist tunnustust leidnud.

P. K. „VÖIEKSPORT“ KESKMEIEREI

Tallinn, C. R. Jakobsoni tän. 14. Tel. 305-18 ja 308-64

Oskar Põlla

Made Varango

Roman Saad'i

jalanõudeäri

Maakri 4
Tallinnas

Kaitsemärk.

Kaitsemärk.

Kaitseb:

- „KARU“ riidevärve
- „INGO“ nahavärve
- „PROTEIIN“ mineraal
maalivärve
- „KARU“ saapamääre (vedel)
- „KARU“ saapatikke
jne. jne.

MÜÜGIL IGAL POOL.

Värvitööstus „KARU“

ÄRGE UNUSTAGE OMA

VARA JA ELU

KINDLUSTAMAST

„IEIKS-MAJA“ S

HARJU 45, TALLINN

KODUKESKJAAM

478-08

$\frac{A}{S}$ Frankonia

Suurim klaasi eriäri Eestis.

◆
Igasugune ehitus- ja töötletud klaas,
peeglid, armatuurid,
ärde vateaknad ja sisustus,
klaas-, metall-, puu-konstruktsioonid.

◆
Peakontor:

Pärnu mnt. 29,

telef. 463-36 ja 469-07

DMIRWITZ JA POJAD

Klaas – portselan

ja muud

m a j a t a r b e d.

Tallinnas, Estonia pst. 13; Tartu mnt. 13

Tartus, Raekoja tänav 1

Naha, jalanõude ja hobuseriistade kauplus

NIKOLAI BÖSTROV

Tallinn, Veneturg 1. Kõnetraat 313-13.

NAHAKAUPADE SUUR-LADU

MÜÜK SUUREL JA VÄIKSEL ARVUL
TALLANAHAD, GRÜNVALDI – UNIONI JNE.
JALANÕUDE PEALIS- JA VOODRINAHAD
H O B U S E R I I S T A D
SADULSEPA JA KINGSEPTARBED
KALA- JA JAHIMEESTE JALANÕUD
KALOSSID JA BOTIKUD
V I L T J A L A N Õ U D

A-S. GLOBUS-UNION, PÕHJALA, QUADRAT

j.n.e. tehaste kaubad suurmüügi hindadega.

Elmar Torv'i

metsamaterjalide müügiladu

Tallinnas, Lauulupeo 26. Tel. 304-10.

MÜÜB JA HÖOVELDAB IGASUGUST
METSAMATERJALI.

U/Ü „EMLO“

Tallinn, Aia tän. 10. Telefon 451-08

Soovitab kõrges headuses:

konjakeid, napse, likööre, whiskyt

Uudis . . .

Kirsiliköör karahvinides.

N
A
I
S
T
E

ja

M
E
E
S
T
E

VALMISRIIETEÄRI

B. Rubanovič

HARJU 22/24. TEL. 436-95

ELEKTRIARMATUURID ELU-,
SÖÖGI-, MAGAMISTUBADES-
SE, KABINETTIDESSE. ELEKT-
RIKEEDUNÕUD-, PLIIDID-,
AHJUD. IGASUGUSED INS-
TALLATSIOON-MATERJALID
MOOTORID, HÕÖGLAMBID,
V A S K P L E K K, TAKISTUS-
TRAADID. BAKELIIDI PRES-
SIMINE. OMAD TÖÖKOJAD.

O/Ü. TILGA & Ko

TALLINN, HARJU 23,
TELEFON 467-98.

NÕUANDED,

KALKULATSIOONID.

Katrin Välbe

Hugo Maldre

A. PESUR'I

**VALMISRIIETE JA RÄTSEPAÄRI
KULLASEPA TÄN. 7.**

Rahuldab kõige nõudlikuma
tellija ja ostja.

Tellimisi täidetakse kiirelt
ja korralikult isiklikul
juhatusel.

Austusega A. PESUR

*Ka kõige
moodsam kleit*

ilma sinna juure sobivate
kingadeta ei ole ilus.

Moodsaid kingi

igaks otstarbeks ostate muidugi

jalanõude kauplusest

„Uranus“

Viru 10.

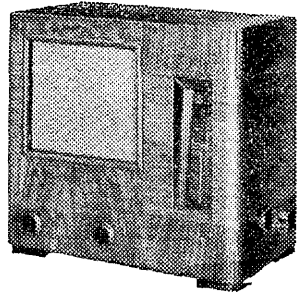

Nüüd juba ka „Körting“ kvaliteet
saadusi Kr. 215.- hinnas saadaval.

Ainuesindaja Eestis:

Tallinna Manufaktuur & Kaubanduse A/S.

Raadio-Ladu

Tallinnas, Teenri t. 1. Raekojapl., Jegorovi majas. Tartus: Võidu t. 19.
Postkast 231. Tel. 426-56.

A/S

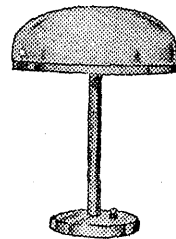
„EESTISIID“

VABRIKU LAOD:

Tallinn, Viru t. 5, tel. 447-87
Tallinn, Viru t. 14, tel. 443-97
Tallinn, Laadaplats 70
Tartu, Poe 2, telefon 10-17
Narva, Peetri plats 1
Viljandi, Tartu t. 1, telef. 30
Petseri, Turupl. 17, telef. 1-19

MOODSAD RIIED,
siidi, puuvillased, lõimed.
Müük en gros.

RESTID ja KUPONGID

ELEKTRISELTS

AEG

TALLINN, RAEKOJA PL. 4,
KODUKESKJAAM 428-15

Johannes Romot

Linda Reial

T Ö Ö R I I S T U,
E H I T U S T A R B E I D,
T E R A S - R A U A K A U P U

pakub
soodsate
hindadega

JOH. KRAHE

TALLINN, NARVA MNT. 4.
Kõnetraat 308-93

KÜLASTAGE

PEETER PÕDER'i

VALMISRIIETEÄRI

KULLASEPA TÄN. 16

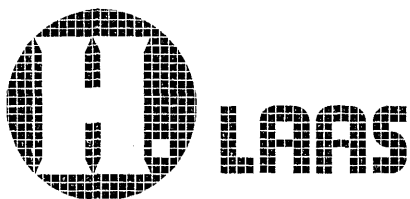
ALATI RIKKALIKUS VALIKUS

NAISTE

ja

MEESTE

VALMISRIIDEID.

Pagari- ja
kondiitriäri

Tallinnas, Vana Posti 7
Telefon 446-57

SOOVITAN oma tööstusest üldiselt
tunnustatud hästimaitsvaid

šokolaadi kompvekke, torte,
kooke, küpsiseid ja iga-
suguseid saia valmistatud
parimaist tooraineist

PALUN KÕIKI KÜLASTADA,
ET ASJAS ISE VEENDUDA

Austusega **H. Laas**

RESERVEERITUD

TALLINNA LINNAPANK

Suur ja Väike Karja 7/2. Tel. oma keskjaama nr. 426-75

Toimetab kõiki pangaoperatsioone sise- ja välismaal.

TALLINNA PUUVILLARIIDE KAUPlus

JOH. LAIDNA

TALLINN, VÄIKE KARJA 12. TELEFON 445-48.

Alati laos saadaval Eesti Vabariigi lipud, villased ja puu-
villased, mitmes suuruses.

Moodsamaid hooaja uudiseid

SIIDI • VILLASEID JA PUUVILLA-
SEID RIIDEID • PESU • KÕLA-
PITSE • SPORDITRIKOOSID J.N.E.

SOOVITAB RIKKALIKUS VALIKUS

A-s. „Rauaniit“

TALLINN, PÕHJA PUIESTEE 7.

NÕUDKE MEIE KAUPU!

MEELDIVA VALIMUSE TAGAB

RIIETUS, VALMISTATUD

A/S. **TRIKOTA**

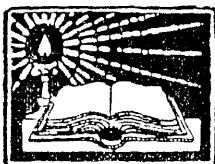
TALLINNA KAUPLUSED:

SUUR KARJA 15

PÄRNU MNT. 6

RIIDEKAUPLUSTEST

JÄLGIGE UUDISVALJAPANEKUID MEIE KAUPLUSTE VAATEAKENDEL

Suurimad paberikaupade, kirjutustarbete ja raamatute laod Eestis.

Kirjastusühisus

„RAHVAÜLIKOO“

Tallinnas,

Harju tänav 48, omas majas. Telefon 444-30.
Pärnu maantee 10, pangamajas. Telefon 446-67.

Meie suurlaad võimaldavad iga teie soovi täitmist kiirelt ja odavalt.

Õpperaamatuid,
koolitarbeid
ilukirjandust

leiate alati

K.K.Ü. „Töökool'is“

Tallinn, Pärnu mnt. 17, telef. 462-56

A/s. „Vill“

Narvas ja Tallinnas

Kõnetraadid: 476-49; 450-39

Nõudke igast parimast ärist
meie värviehtsaid kleidi-,
ülikonna- ja
mantliriideid.

VALMISTAME AINULT KVALITEET KAUPA!

Esindus ja vabriku ladu:

Tallinn, V. Karja 12.

Teatrisõbrad, nõudke
HINNATA

REKLAAMBROŠÜÜRE

Uudisnäidendeid
ilmunud suures valikus

Tavet Mutsu

TALLINN, VENE T. 6, TEL. 445-94

Enn Parve

Salme Liiv

Valmisriiete äri

G. Salurand Sahkenberg

Tallinn, Pärnu mnt. 41
Kino „Kungla“ kõrval.

Suur valik
meeste ja naiste
üliriideid
ja
ülikondi.

Tellimiste vastuvõtmine.

Igaks hooajaks

daamidele ja härradele
UUSIMAS MUSTREIS

riidekaupu

soovitab

Julius Rosing

S. Karja 11. Tel. 445-84

KÕIKI HOOAJA KODU-
JA VÄLISMAA RIIDE-
KAUPU SUURES
VALIKUS

SOOVITAB

INGLIS MAGASIN

H. GUTKIN

TALLINN, VIRU 4
POSTKAST 272 · TEL. 436-66

SOOME RIIDEKAUPLUS

J. Laane - A. Mutt

Soovitab omast rikkalikust valikust igasugust kodu- ja välismaa uudisriiet, nagu: palitu-, mantli- ja ülikonna-riided. Moodsad siid ja villased kleidiriided. Kardinad, vaibad, tekid, pesuriie j. n. e.

Estonia teatrimajas Nr. 13.

J. Tallikas

Tööstuse kauplus Uue tänava alul

Vana Viru 5. Tel. 447-94

Paul Maivel

Helmut Vaag

RIIDEKAUPLUS

B. VOLGA

&

H. PALM

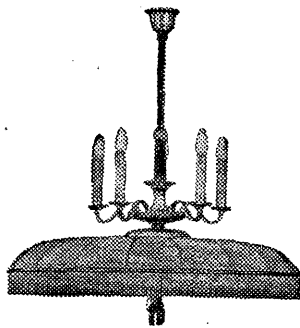
TALLINNAS

VALLI 8

ümbarnimetatud

PÄRNU MNT. 4

Suurim valik odavate hindadega
siidi-, villaseid-, puuvillaseid
ja mööbliriideid.

ELEKTRISELTS

AEG

TALLINN, RAEKOJA PL. 4,
KODUKESKJAAM 428-15

KULUDE KOKKUHOID
ON TEIL KINDLUSTA-
TUD KUI KANNATE

ü „PÕHJALA“

KALOSSE JA BOTIKUID

ATELJEE
ED. TASKA

TALLINN, KUNSTIHOONE

TEL. 443-58

Algupäraseid kaunistatud nahatööd ja kunstkoited
– sündsamad esemed kingituseks ja mälestuseks.

F o t o

Parikas
TALLINN

meisterfotograafid.

Kuninga 1

Avatud ärip. kella 9–5, pühap. kella 11–2.

A-S. Esimene Eesti Põlevkivitööstus

endine

RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUS

SUURIM PÕLEVKIVI- JA ÕLITÖÖSTUS EESTIS

JUHATUS JA MUUGIBÜROO:

Tallinn, Valli 4-3.

Telegrammi aadress: „Peapõlevkivi“

Telefonid: 450-85,
474-76
ja
450-62

KAEVANDUSED, ÕLI- JA BENSIINIVABRIKUD:

Kohtla - Järvel ja Kukrusel.

ÕLILADU:

Tallinna sadamas, telefon 309-07.

BENSIINIAAMAD:

Tallinnas, Kohtla-Järvel.

Põlevkivi kütteks; toorõli; kütteõli; bensiin, mootorpetrooleum; mootornafta; diiselnafta; rasked õlid; Bituumen (Estobitumen) ja asfalt-emulsioon teede tegemiseks, katusepapistõlõlõ ja isolatsioonitõõdeks; maanteeõli teede tõõmu sidumiseks; immutusained „Fenolaat“, „Estokarbolineum“ ja immutusõõliid puu konserveerimiseks; viljapuu-karbolineum viljapuude pitsimiseks; putuka-mürk „Puttox“; katuselakk (katusetõrv); ravalakk (asfalt-lakk) ja asfalt-mastiks.

TOIMETAB KÕIKI
PANGA
OPERATSIOONE

OSTAB JA MÜÜB
VÄLISRAHA JA IGA-
SUGUSEID KINDLA-
PROTSENDILISI
VÄÄRTPABEREID

Ü.K. Eesti Rahvabank

TALLINN, S. KARJA Nr. 19
TELEFON 425-55

1937/1-5
05/30

UUDIS!

Linde

LINNASE

ŠOKOLAAD